

GERGİF

Edebiyat Dergisi

Yıl: 5 Sayı: 29 Eylül-Ekim 2025

“Eylül'dü. Dî'li geçmiş zamandı yaşadığımız.”

Cemal SÜREYA

Cafer Tayyar TAŞYÜREK
Gönül Diliyle Yaşamak

M.Nihat MALKOÇ
Gazzeli Kardeşlerime
Gözyaşlarıyla Yazılmış
Bir Mektup

Nilüfer AKINGÜL
Kadının Değeri

Seher ERCAN
İyileşme

YIL: 5 SAYI: 29 EYLÜL-EKİM 2025

19 MAYIS GAZETESİ VE MATBAASI ADINA
DERGİNİN SAHİBİ VE SORUMLU YAZI İŞLERİ
MÜDÜRÜ

ADİL ATICI

GENEL YAYIN YÖNETMENİ

RECEP ŞEN

EDİTÖR

AHMET KAFKAS

YAYIN KURULU

RECEP ŞEN

AHMET KAFKAS

MEHMET OSMANOĞLU

EMRE KOÇ

ÇAĞLAR SARITAŞ

SELİM ERDOĞAN

SON OKUMA

MEHMET OSMANOĞLU

TASARIM

EMRE KOÇ

GERGEF WEB

www.gergefedebiyatdergisi.com

E-POSTA ADRESİ

gergefedebiyatdergisi@gmail.com

SOSYAL MEDYA

İnstagram: **[@gergefedebiyatdergisi](https://www.instagram.com/gergefedebiyatdergisi)**

Twitter: **[@gergefedebiyat](https://twitter.com/gergefedebiyat)**

Facebook: **[@gergefedebiyatdergisi](https://www.facebook.com/gergefedebiyatdergisi)**

YAYIN TÜRÜ

Sürekli Yayın

İki Aylık e-dergi

Dergimiz iki ayda bir kendi internet sayfasında E-Dergi olarak yayımlanmaktadır, ücretsizdir. Yayınlanan eserlere telif ücreti ödenmez. Gönüllülük esastır. Eserlerin hukuki sorumluluğu yazarlarına aittir. Gergef Edebiyat Dergisinden yapılan alıntılarda kaynak gösterilmesi zorunludur.

Amasra Gün Batımı & Fotoğraf: Recep ŞEN

BU SÖZÜ AMMAKİ KOLAY SANMA SEN

Değerli okur, yeni bir sayıyla daha beraberiz. Otuza, bir sayımız kaldı. Edebiyatın iyileştirici özelliğine inanarak yolumuza devam ediyoruz. Birbirinden güzel öyküler bekliyor sizi bu sayımızda. Şiirler ve güzel yazılar da var tabii ki. Sözün gücüne inanan, eserleriyle dergimize katkı sağlayan yazar ve şair dostlarımıza teşekkür ediyoruz, iyi ki varlar.

Biz yola gönüllü çıkmıştık, gönül vermiştik bu işe. Bugüne kadar böyle geldik, bundan sonra da böyle devam edeceğiz. Biz edebiyat gönüllüleriyiz. Derdimiz dergimiz, dergimiz de derdimiz oldu. Çünkü iyilik ve güzellikler adına söyleyecek sözümüz var. Dünyayı içine düştüğü bu büyük buhrandan iyilik ve güzelliklerin kurtaracağına inanıyoruz.

Dünyaya geldiğimiz andan itibaren anlam arayışına düşeriz. Bu arayış, ilk başta gördüklerimizi anlamlandırmakla başlar fakat asıl arayış, kelimelerle tanıştığımızda başlayan yolculuğumuzdur.

Söz, zihnimizin aynasıdır; düşüncelerimizi görünür, duygularımızı hissedilebilir kılar. Edebiyat ise bu sözün sanatla estetik bir form içinde ifade edilmiş biçimidir. Onun içindir ki bir cümle bazen bir ömre bedel olabilir. Asırlar önce yazılmış bir şiir, bugün hâlâ yüreğimizi titretebilir. Çünkü gönülden söylenen sözün zamanın zincirlerini koparıp atmak gibi bir özelliği vardır. Bir divan şairinin beyitleri, bir halk ozanının mısraları ya da çağdaş bir öykücünün cümleleri; hepsi farklı çağlardan seslenmelerine rağmen aynı insana, yani bize kadar ulaşır. Bu manada insan ölür, eseri bâki kalır.

Modern hayat tarzı denilen illet, insanı metafizik gerçekliğinden koparmak uğruna ne kadar şeytani plan varsa hepsini canhıraş bir şekilde uygulamaya koyuyor. Bugün karşı karşıya kaldığımız en büyük felaket budur aslında. Buna rağmen sözün farklı coğrafyaları birbirine yakınlaştırabilme gücü var. Bir Japon haikusu ile bir Anadolu türküsü, bambaşka kültürlerden gelse de aynı insani duygularda buluşabiliyor. Evrenselliği yakalayan büyük bilge Mevlana "Bir ayağımız din üzerinde sağlamca durur, öteki ayağımız yetmiş iki milleti dolaşır" sözüyle aslında bize milli ve manevi değerlerimizi kuşanarak yetmiş iki millete sözümüzü ulaştırabileceğimizi yani evrensel olabileceğimizi öğütüyor.

Edebiyat, yalnızca kelimelerin süslü söylenişi veya kâğıda dizilişi değildir. O, bizi hem kendimize hem de başkalarına ayna tutmaya zorlar. Bir roman karakteri acı çektiğinde, kendi acımızı hatırlarız. Bir hikâyeye mutlu bittiğinde, içimizde umuda dair yeni kapılar aralanır. Edebiyat, başkasının penceresinden dünyaya bakmayı öğretir bize; empati dediğimiz o güzel haslet yani duygudaşlık böyle filizlenir.

Sözün gücü; Anadolu'nun Fatih Sultan Alparslan'da olduğu gibi bazen bir nutukla milleti ayağa kaldırır bazen de bir mektupla iki insanın kalbini yakınlaştırır. Tarih boyunca büyük dönüşümler, çoğu kez güçlü sözlerin ardından gelmiştir. Söz; inandırır, ikna eder, güven verir, harekete geçirir. En önemlisi de insanın iç dünyasında silinmez izler bırakır. Belki de bu yüzden edebiyat, insanlık tarihinin en kadim ve en vazgeçilmez miraslarından biridir. Çünkü söz, yalnızca kulağa değil aynı zamanda kalbe de seslenir. Kalbe ulaşan söz de kolay kolay unutulmaz.

Yepyeni sayılarda tekrar buluşmak, sözün güzel ikliminde muhabbet etmek dileğiyle. Hoşça bakın zatınıza.

Recep ŞEN
Genel Yayın Yönetmeni

3	Başyazı Recep ŞEN	50	Bahtıma Küstüm Ağladım Mehmet Ali VAR
5	Salkım Söğüt Gölgesi Akif DUT	51	Armut Ağacı Gonca İMAMGİL
6	Gözyaşı Kasidesi Ahmet URFALI	54	Hayat Faik KUMRU
11	Tahteravalli Hayat Alparslan KILINÇ	59	Sonsuzluk İstasyonu Muzaffer EKİNCİ
13	Nasıl Yavaşlarız? Emre KOÇ	60	Gideriz Satılmış ŞEN
24	Solgun Düşler İbrahim BİRGÜL	62	Aşka Dair Nuri PEKSÖZ
26	Son Orkestra Ali HAVAN	63	Sulh Oruç Dadaşi ELMAN
27	Ağacın Ölümü M. Burak TUNAY	64	İyileşme Seher ERCAN
28	Gergef'in Aşkı Şifanur ÖZÇELİK ŞİRİN	66	Akşam Tabureleri Ediz Servan ERDİNÇ
30	Gönül Diliyle Yaşamak Cafer Tayyar TAŞYÜREK	67	Bir Çift Gözün Sığınağı Mustafa IŞIK
33	Haktan Gayrısına Meyletme Gönül Hızır İrfan ÖNDER (Sükûti)	69	Hüzünlerin Meskeni Fatma SÜMER
34	Gazzeli Kardeşlerime Gözyaşlarıyla Yazılmış Bir Mektup M.Nihat MALKOÇ	70	Ahraz Hikmet ŞİMŞEK
37	Zihninin Esaretinde Polat KAYACIK	72	İfrid Cihat BARIŞ
42	Âşık Âvnî (Hoca Abdullah Eser) Hayatı, Eserleri ve Sohbet: "Perişan" Haluk TANRIVERDİ	73	Papatya Ölünce Kokusu Yayılır Kadri AKMAN
46	Kadının Değeri Nilüfer AKINGÜL	74	"Yıkılsın Tüm Engel Kokan Duvarlar" Davut MORTAŞ
48	Gül Yorgunu Nurullah ÖZDEMİR	75	Geceler Mahkum Sezai ÇİÇEK
49	Yalnızlık İpi Ali AĞIR		

SALKIM SÖĞÜT GÖLGESİ AKİF DUT

salkım söğüt gölgesinde savurulan bir düşle
zaferler ararım yenilgiler yasında
saçların süzülürken gecelerime
sevda kokularını göğsüme bastırıp
dünya nöbeti tutarım

bakıra çalan akşamların peşine takılıp
sonbahar ayaklanır ya dağların yamacında
yitiğini aramak ve dahi bulmak için
eşikte duran insan da susar ya derin
belki kuşlar yasına gider
bilirim sen susunca
altında uyuduğun ahlat ağacı çiçeğe durur
dağların kalbinde bir ırmak ağlar

sen susunca
yenildiğimiz şehirler de dağılır
bir akşam eve dön yalnız
toprağın derdini teninde hisset
düşün

dönüşün

döşümüz

gurbet yatağı

kurumadan tohum çatlamadan sabır

kaç bahar geçti üstümden

yaralarımın derman bulamadım...

GÖZYAŞI KASİDESİ AHMET URFALI

*“Nadide bir divaneyim baştan başa efsâneyim
Hicranım ahvâline mâtem güler ben ağlarım”*

Esrar Dede

BİR:

Günahsız bir çift gözden akar gözyaşı
Masum çimenler üstünde çiğdir bahar sabahı
Titretirken naif dudakları tuzlu tadı
Bir şebnemdir kırmızı gül yaprağında
Bir annenin ağlayışdır çocuğu için
Derin denizlerden çıkarılmış inci tanesi
Büyük sevdaların hüsranlı sonudur acıyla yoğrulmuş
Hüzzamdan bir ezgidir hüznün yanında
Yıldızlar kayarken gökyüzünde ve köpürürken denizler
Kimsesiz yetimlerin son sığınağıdır gözlerde büyüyen
İnsanlar azalıyor güleç yüzü sadaka bilen
Yoksul sessizlikler kuşatılıyor dar zamanlarda
Yaradan'ın yüce bir bağışdır ihsanlarla dolu
Ulu yönelişlerde ıslanırken seccade
Gözlerin duasıdır eller açılmadan diller söylemeden
Rahmet kapısının girişinde dileklerle yüklü
Ruhlardaki depremi riyası olmayan tövbelerin
Bir göçmendir gözyaşı göz yurdunun ayrılmış
Ki bu yüzden çığlığına karışır hıçkırıkları
Soylu hasretler akıtır güzelliklere yorgun
Ululardan emanettir devredilir gözyaşı

İKİ:

Kalbini yatırır bağlamanın koluna
Kahrını yüklüyor nağmesine şimdi gurbetin
Yüzünü dönüp sılaya doğru
Bir bozlak haykırır Anadolu yaylasına
Eşliğinde süzülür gözyaşı solgun yanağa
Ağır ve kahrılı sevdalar gencecik omuzlarda
Birbirine hüznün sunarlar yaşanmış kederlerden
Uzun bir haykırıştır sevdaları kutlu kılan
Unutulurdu köşesinde tanık olmasaydı göçmen kuşlar
Kimseler bilmezdi kopup gelmeseydi yürekten
Sus ve ağlama artık gözyaşların ele veriyor seni
Matemini sarıyor gece korkulu karanlığıyla
Çılgın kısraklar üstünde uğulduyor rüzgâr
Ölümü hatırlatıyor gök gürlemesi
Sus ve ağlama artık sabırla sessizliğine dön

ÜÇ:

Ağlayın diyordu ağlamayana
Gözyaşı akıtıp o güzel insan
Dualar edildi gözyaşı ile
Rahmetin ümidi kabule yakın
Kalbe şifa verir içten ağlayış
Korkuyu dağıtan şefkat ışığı
Katı taşa ne ot biter ne de gül
Yeşerir toprakta binlerce çiçek
İnsan ki duygudur baştan aşağı
Gözyaşını dökmek insana mahsus

DÖRT:

Bir yetimin elleri arasındaysa başı
Hıçkırıkları duyulmuyorsa kanadı kırık güvercinlerin
İstirabın kıvranışına duyarsızsa gönüller
Ölmeye uzanıyorsa bir ceylan gözleri açık
Çıplak ayaklara batan diken kanatmıyorsa yürekleri
Gece yıldızlara bakıp şarkılar söylenmiyorsa
Artık gözyaşı dökmenin vakti gelmiştir

BEŞ:

Ne şikâyet etti, ne boyun büktü
Razı oldu ondan gelen her derde
Bir hicran bürümüş ufuklar sisli
Gözyaşı damlamış mezar taşına
Gizledi yaşını öz gözlerinden
Acıyı akıttı gönül yurduna
Baharda açmadı tomurcuk güller
Sonbahar gazeli şimdi ümitler
Unutulmuş hikâyesi Mecnun'un
Büyüsü bozulmuş efsanelerin

ALTI:

Bahar gelmişken mavi gözlerine binbir çiçekle
Doğumlarla çoğalırken az olan
Donanırken türlü rengini dünya mor-yeşil
Sarı saçlarınla sen nereye gidiyorsun
Niçin geriye dönüp dönüp bakarak gidiyorsun
Öğleye ulaşamamış güneşler gibi batıyorsun
Sensin gül tomurcuklarının ardından ağladığı
Baharına kırağı dokunan gül de sensin

Annelerin en dehşetli depremidir hayatlarında
Ansız ve birdenbire gelmişken ölüm
Asude yaşantıların üstüne devrilirken dağlar
Yası hatırladıkça büyür sustukça çoğalır ıstırapı
Uzanmışsın yabanın toprağına boylu boyunca
Al-kanın kına olmuş o nazik ellerine
Sonra nurlu yüzündeki tebessümle kime bakıyorsun
Nereye gidiyorsun kanatları üstünde meleklerin
Yeni değil hayat karşısında yenilgisi masalların
Ve acımasızlığı gurbet ellerde hüzünlerle gelen
akşamların
Tanımsız bir çiledir kor ateşin düştüğü her yürekte
Ve uzak şehirlerin تنها sokaklarında kim duyar
ağdığımızı
Artık gözyaşı dökmenin vakti gelmiştir

YEDİ:

Gökten damla damla iner gözyaşı
Ebemkuşağıyla taçlanır hüzün
Acının içine siner gözyaşı
Fırtınalar başlar toprak yarılr
Pınar kuruyunca diner gözyaşı
Viraneye döner gönül çaresiz
Kederin üstüne biner gözyaşı
Hayat tuz basılmış kılıç yarası

SEKİZ:

İçten kopan gözyaşı
Eritir en sert taşı
Kederler üstüne gam
Hüzünle gelir akşam

Yanağa süzülen su
Bir hicranın kokusu
Kalpte matem yazısı
Ruhun derin sızısı
Başlıyor gönül yası
Tükenirken hülyası
Kırık dal solgun çiçek
Görülen acı gerçek
Geldi ayrılık anı
Şimdi gurbet zamanı
Kirden arıt nefsi
Sen bulursun kendini
Bir hasretin türküsü
Gönüller üzüntüsü
Dert ile titrer sesi
Hayatın son gecesi
Her acıyla beraber
Buruk gözyaşı iner

DOKUZ:

Sakla son damlasını sevinç gözyaşının
Yeni efsanelerin ödülü olsun

TAHTERAVALLI HAYAT ALPARSLAN KILINÇ

Kim bilebilirdi ki, bir zamanlar önünde kuyruğa girilen, elbise dikimi için aylarca beklemeyi göze alanların uğrak noktası olan o terzi dükkânı, şimdi sadece fermuar değişimi, paça kısaltma gibi sessiz işlerle ayakta kalacak? Yüksel Usta... Şehrin çehresine ince bir kumaş dokunuşu bırakan, iğnesiyle itibar diken adam.

Eskiden onun kapısından içeri girebilmek bile meziyetti. Valilerden, Belediye Başkanlarına, iş adamlarına, düğüne giden damatlardan bayramlık arayanlara kadar herkesin yolu mutlaka ona düşerdi. Ama her isteyen diktiremezdi elbise; onun "evet"i paha biçilmezdi. İki ay beklemek mi? Göze alınıyordu. Asıl mesele ustayı ikna etmektir. Onun kabulü, elbisenin şehre adım atmadan itibaren saygınlık kazanacağına işaretti.

Tezgâhındaki kumaşlar, elin değdiği anda kaliteyi anlatırdı. Ölçü almak bir sanattı, prova bir zarafet. Sonrası teslimattı, ama elbise sanki sahibine önceden dikilmiş gibiydi. Omuzlar ne düşerdi ne de pot yapardı. Dikiş eğrilmez, kesim hatası yapmazdı. Bu yüzden "Altın Makas Yüksel" denirdi ona. Kullandığı kumaşlar yıllara kafa tutar, renk solmaz, tüylenmezdi. Kalitenin garantisi onun eli, onun bakışıydı.

Ama zaman, en sağlam kumaştan bile güçlüydü. Hazır giyimin istilası, zevkin yerini aceleye, tarzın yerini fiyata bıraktı. Artık insanlar ölçüyle değil, indirimle ilgileniyor. Usta hâlâ işinin başında, ama eski ihtişamından eser yok. Gelenin çoğu paça istiyor, kimi düğme arıyor. Kalıp gibi oturan takımlar yerini, kalıp olarak gelen tişörtlere bıraktı.

Tüm bunlara rağmen; Yüksel Usta iş olsun olmasın yılların alışkanlığı ile her zaman sabahın ilk ışıklarıyla dükkânının kapısını açardı. O gün de öyle yaptı. İçeri girerken elini yıllanmış tezgâhının üstünde gezdirdi. Her çizik, her iplik izi, geçmişte diktiği bir elbiseyi hatırlatıyordu. "Eskiden bu masa uğultu içindeydi. Şimdi sadece rüzgârın sesi arkadaşlık ediyor bana." diye mırıldandı kendi kendine.

Kapıdan yaşlı bir adam girdi. Ceketinin kolu sökülümüş, yüzünde tanıdık bir hüznü vardı.

"Selamünaleyküm Yüksel Usta," dedi mahcup bir tebessümle.

"Aleykümselam. Hoş geldin, Rasim Bey. Otur hele."

"Yirmi yıl önce buradan dikilmişti bu ceket. Hâlâ eskimedi. Sadece kolu azıcık ayrıldı."

Yüksel Usta ceketini aldı, gözlüğünü taktı, kumaşa dikkatlice baktı.

"Bu benim elimden çıkmış. Dikiş hâlâ dimdik ayakta. Zaman sadece kenardan yoklamış..."

Ceketi onarıırken suskunluk dükkânı doldurdu. Rasim Bey vitrine göz gezdirdi; içeride tek bir yeni kumaş yoktu, yalnızca eskilerin sessiz bekleyişi...

-“Eskiden burası şehrin vitrini gibiydi, Usta. Şimdi içine kapanmış gibi.”

Yüksel Usta derin bir nefes aldı.

-“Hazır giyim insanları cezbettiler. Kimse kaliteli elbisenin peşinde değil artık. Şimdilerde herkes fiyata bakıyor. Ama ben hiçbir zaman kalitemden ödün vermedim.”

O sırada kapı bir kez daha aralandı. Genç bir çocuk girdi içeri; elinde ucuz bir pantolon, gözlerinde kararsızlık.

-“Merhaba... Paçasını kısalttırmak istiyorum.”

-“Gel evladım,” dedi Usta yumuşak bir sesle.

Çocuk dükkâna tedirgin adımlarla girerken vitrin camına yansıyan sureti, altın makas ustasının geçmişini bir anlığına hatırlattı. Eskiden o camda Valiler, Belediye Başkanları görünürdü, şimdi yeni nesil kendi hikâyesinin ilk satırını yazmak için geliyordu belki de.

Usta pantolonu alırken, kumaşa dokundu, biraz iç geçirdi: “Kumaşın dili olsa da konuşsa, belki o zaman bu dükkânı yeniden duyan olurdu.” diye düşündü.

Günün sonunda Yüksel Usta dükkânını kapatmak üzere tezgâhının başına döndü. Son diktiği ceket, sessizce askıda duruyordu. Sabah üzeri dükkâna gelen genç çocuk, belki farkında olmadan bir ustanın hâlâ dimdik ayakta duran onuruna şahitlik etmişti.

Usta, makasını yavaşça yerine koydu. Tezgâhına son bir kez baktı; üzerinde hâlâ umut taşları gibi duran birkaç parça kumaş

vardı. “Zirvede olmak güzeldi, ama aşağıda durmak da sabır ister.” dedi sessizce.

Yüksel Usta'nın hayatı şimdi bir tahterevalli gibi. Mesleğinin bir zamanlar gökyüzüne yükselen ucu vardı; itibar, yoğunluk, başarı... Diğer uç şimdilerde yere yakın. Sessiz, sıradan, az ama öz birkaç müşteriyle sürüp gidiyor. Ama onun elinde hâlâ altın makas var. Bir zamanlar efsane olan eller, hâlâ ustalıklı kumaşa hükmediyor. Tahterevalli hayat böyleydi işte. Bir gün yukarıda, kalabalıkların içinde alkışlarla... Bir gün aşağıda, sessizliği dikişle delen yalnızlıkta. Ama her iki uçta da elinden çıkanlar aynı zarafeti taşıyor. Çünkü asıl mesele yüksekte olmak değil, her iniş ve çıkışta aynı ustalığı koruyabilmektir.

Ve belki bir gün, bu tahterevalli yeniden yukarı çıkacaktı. Ama o olmasa da izi kumaşta kalacaktı.

NASIL YAVAŞLARIZ? EMRE KOÇ

Yavaşlamanın zarafetini görüyoruz. İdrak ve gönül arasında gelişen varlık duyuşumuz yavaşlamayı övüyor. Hatta yavaşlamayı sağlamak için rasyonel ve deneysel hafızaya da sahibiz. Nasıl yavaşlamalıyım?" sorusunun cevabı kişinin öznel koşullarına göre farklılık arz ediyor. Benlik şuuru, sosyal yaşam, kurallar ve kanunlar akli bir imkan sunsa da pratik bir kesinlik vermiyor. Şüphesiz bunun en temel nedeni görecelikle dolu yaşamı kesinlik ile sınırlama çabasıdır. Yaşamın doğasında hıza da yavaşlığa da yer var ve bu doğallığın önermesi denge. Bilinen ifadesiyle adalet. Maddi ve manevi ahenk. Denge önermesi en köklü arzumuz olan sevgiyi evrensel bir uzlaşıda paylaşmayı öğretir. Aynı, zıttı ve arasındaki ilişkiyi bilgece kuşatmayı sağlar. Kollarımızın erişemeyeceği koca evreni sevgiyle kucaklama imkanı verir. Denge arayışı, âlem tasavvurumuzu ussal olandan gaybî olana doğru besler, büyütür ve geliştirir. Hızlanmak da yavaşlamak da dengede iken rahmete dönüşür. Biraz daha derine bakarken içten içe duyumsadığımız ihtiyacın yavaşlamak olduğunu görüyorsak hızı dışlamadan yavaşlayabileceğimizi fark ederiz. Bunu başarmak ise "Nasıl yavaşlamalıyım?" sorusunun çerçevesini genişleterek, varlık duyuşumuzun içinde büyüdüğü sorular ailesindeki ilişkileri keşfederek mümkün hale gelecektir.

Osmanlı dönemi âlimlerinden, Fatih Sultan Mehmed'in hocası, kazasker Hocaşade Muslihuddin Efendi (ö.893/1488), Hz.Ali (r.a.)'ye atfedilen kelâm-ı kibardan hareketle insani bilginin üç ana bölüme ayrılabilirliğini söylemiştir. Buna göre en genel haliyle insani bilgi köken (mebde), son (mead) ve ikisi arasında olanın (mâ beyne hümmâ) bilgisidir. Hocaşade farklı bir kavramlaştırmayla bu tasnifi şöyle ifade eder: "Kökenin bilgisi, nereden'in bilgisidir (ilmu min eyne); sonun bilgisi, nereyenin bilgisidir (ilmu ilâ eyne); ikisi arasında olanın bilgisi ise nerede'nin bilgisidir (ilmu fî eyne).¹ İhsan Fazlıoğlu'nun tercümesi ve tetkikiyle aktardığım bu bilgi, insanın hayatına değer kazandırması için ancak bu üç bilgi türünü sağlıklı ve sağlam biçimde örgütlemesi gerektiğini öğretmektedir. Yer sorusunun cevabını belli bir âlem tasavvurunda aradığımızda buluruz. Bununla birlikte salt bir âlem tasavvuru cevabı bulmada yeterli gelmeyecek, âlemin cevherinden hareketle geniş veya sürekli genişleyen bir tasavvur gayretini gerektirecektir. Nerede (ilmu fî eyne) olduğumuzu bilmek için kökenin ve sonun bilgisine de ihtiyaç duyacağız. Nitekim insan nereden geldiğini bilmeden nereye gideceğini mütemadiyen bilemez. Dolayısıyla nerede bulunduğunu da yeterli anlamda saptayamaz.

Haz ve hız çağı, kökenin ve sonun bilgisine ihtiyaç duymayan, ikisi arasında olanın bilgisini önceleyen yapıdadır. Dolayısıyla yaşayanlarına geniş veya genişleyen bir âlem tasavvuru kazandırmada yeterli değildir. Diğer deyişle yaşayanların varlık duyuşunu anlamlı hale getirmek gibi yüksek bir amacı teklif etmez. Fiziki yaşamı uzay zamanda aşarak evreni adeta dünya ile doldurmayı hedefleyen ahenksiz bir önermeye sahiptir. Dünya tasavvurunu sınırları dışına taşımak öncelikle köken, son ve ikisi arasındakini bütünleyen insani bilgiyi külli önermeden, yani

ilahi bilgiden kopararak anlamı buharlaştırmaktadır. Bu tezahür günümüzde insansız insan, doğasız doğa, tarihsiz tarih, yersizlik, zamansızlık, esrik bir sınırsızlık ve örtük bir ölümsüzlük görüngüsüyle bilinmektedir. Çağa daha müspet bir zeminden bakarak, onu dengeli kavramlarla nitelendirebilmek ise uzak bir hayal değil. Hemen hemen her çağda haz ve hız olgusu bulunsa da, peygamberler maneviyat eksenli dengeli bir değişimin örneklerini ortaya koymuşlardır.

Âlemin genişliğini kavramak sükûna hareket, harekete de sükûn mesajı verir. Dünyanın, dibini sıyrabileceğimiz bir tabak olmadığını anlarız. Yaratılışın, ilahi rahmetin eseri olduğunu derinlemesine hissederiz. Doyumsuzca tüketsek de, israf etsek de bu bereketi bitiremeyiz. Hedonizm bağlamında haz, bizim için gönüllü olarak genişleyen âlemi daraltmayı salık verir. Arzular bile zamanla tükenirken, beklentilerimizin imgeleri sürekli değişirken onlara sınırsız bir alan tanımlamak fitratımızla gelişir. Sınırsızlık, insan yaşamının erken kıyameti olur. Konuya daha iyi açıklık getirmek için Dr.Mustafa Merter'in Kaliforniya Sendromu üzerine yaptığı çalışmayı ve tespitleri incelemekte fayda görüyorum. Kaliforniya Sendromu "sürekli olarak tüketim algısı ile yaşayan ve zamanı, parayı, eğlenceyi ve hazzı sınırsızca tüketen bir toplum" tanımını içererek açıklanır.² Merter, yıllar önce Kaliforniya ziyareti sırasında yaşadığı anısını aktarıyor ve diyor ki: "... Bu arada hippilerin ikisinin, arkamdan bana doğru yaklaştıklarını hissettim. Doğal olarak irkildim. Sırtımı bir trafik levhasına dayayarak beklemeye başladım. Birkaç metre yaklaştıklarında hippilerden önde olanı, "Hey bayım, bize birkaç dolar verir misin?" dedi. Umursamaz bir tavırla, yüzümü onlara dönmeden sakince "Toz olun" dedim. Kaslarım gerilmişti, artık

her şeye hazırdım. Hippiler birkaç adım daha atıp bu kez önüme geçtiler. Daha uzun boylu olanı, "Ne kıızıyorsun be adam, bari bir sigara ver" dedi. Ben yine aynı tavırla hiç konuşmadan, kesin bir ifadeyle elimle "Yallah" işareti yaptım. Arkadan gelen hippî önüme geçip bana doğru eğildi. Bir süre güneş gözlüklerinin ardından baktıktan sonra, beni hayrete düşüren bir istekte bulundu. Her şeye hayır demeye hazırdım ama bu isteği geri çevirmedim, çünkü hippî elimi tutmak istiyordu! Gayriihtiyari elimi uzattım ve hiç tanımadığım bu adam 30 saniye kadar elimi tuttuktan sonra yavaşça bıraktı. Yorgun bir sesle, "Verdiğin enerjiye teşekkür ederim" dedi. Bunu söylerken gözlüklerini çıkarmış olduğundan göz göze gelmiştik. Adeta kanımın donduğunu hissettim, yaşayan bir ölüyü andıran gözleri bomboş bakıyordu..."³

Dr.Mustafa Merter'i hayrete düşüren deneyime baktığımızda ne görüyoruz? Eğlence odaklı ve bedensel hazların ön planda bulunduğu bir yaşam tarzını ölçüsüzce deneyimleyen kişilerin düştüğü derin boşluğu. Tüketim odaklı yaşam tarzının bencil bir kişilik modeli geliştirdiğini. Bireyin, kalabalıklar içerisinde yaşasa da yalnızlık hissettiğini ve gerçek anlamda mutlu olmadığını... Dahası her şeyi tükettikten sonra, tüketecek bir şey kalmadığında belirsiz bir tokalaşmadan alacağı enerjiyi bile nefsinde metalaştırdığını... Hippilik dünya kültüründe sivil itaatsizliğe verilebilecek en uç örneklerden birdir belki de. Lakin konu sadece muktedirlerin adaleti ve barışı sağlamadaki başarısızlığına tepki gösterme düzeyinde kalmıyor. İtaatsiz sivil, ilkeli bir diriliş amacına sadık kalmadığında ruhundaki derin arzuların kuyusuna düşebiliyor.

Kaliforniya örneği manidar zira Amerika'da

Los Angeles, Texas, Kaliforniya, New York gibi modernizmin tapınak şehirlerinde yaşam gayet hızlı akıp gitmektedir. Işıltılı mekanlar, gece hayatı, alkolün ve uyuşturucunun adeta masum kaldığı çılgınlıklar, sadizmin, röntgenciliğin, teşhirciliğin, pornografi bağımlılığının, grup cinselliğinin, eş değiştirmenin, aldatmanın, sibyancılığın ve sanal seksin enteresan örnekleri bu şehirlerde yoğun bir şekilde bulunmaktadır. Yıllar önce izlediğim, Netflix platformunda yayınlanmış Lucifer adlı diziyi anımsıyorum. Dizideki Lucifer, itaatsizliği ve saygısızlığı nedeniyle babası Tanrı tarafından ilahi makamdan kovulmuş, yeryüzünde insanlarla yaşamaya mecbur kılınmış, şeytanın talihsiz yazgısını insanlık ölçeğinde temize çeken güçlü bir karakter olarak ön plana çıkıyor. Los Angeles'te kendisine ait bir gökdelende yaşayan Lucifer son derece lüks bir gece kulübü işletirken hizmet portföyünde müşte-

**Kaliforniya Sendromu
“sürekli olarak tüketim
algısı ile yaşayan ve
zamanı, parayı, eğlenceyi
ve hazzı sınırsızca tüketen
bir toplum” tanımını
içererek açıklanır.**

rilerine sıra dışı deneyimler sunuyor. Çılgınlık kültürünü vitrine yansıtan dizinin tezi ise, Tanrı'nın yarattıklarını artık umursamaması, sınırların anlamsızlaşması, şeytanın şahsında bireyciliğin kutsanması, insanın kendi yazgısına yegâne güç yetiren olarak belirmesidir. Özetle dizi, bizim sendrom olarak tanımladığımız bozulmayı Hristiyan teolojisinden hareketle yeni bir yapılanma düşü olarak kurguluyor. Böyle bir bağlamda derin bir boşluğa düşünce yaşanan maneviyat krizinden arınmayı sağlayacak “Nasıl yavaşlayabilirim?” sorusunu veya arınmanın tinsel açılımı olarak “anlam arayışını” merkeze alarak iyileşme ümidi de gerekçesini yitiriyor.

İnsanın anlam arayışını içgüdüsel itkilerin ikinci aklılaştırması değil de hayatın temel isteklendirmesi olarak gören Victor Emil Frankl, bireyin değerler ile münasebetinde anlam arayışını tetikleyen etkeni sorgularken bilincin altında devinen içsel çatışmaları gizlediğine dair durumu kaidenin istisnası olarak kabul eder. Frankl, “Bu vakalarda, gerçekte uğraşmamız gereken şey sahte değerlerdir ve bunların maskelerinin indirilmesi gerekir” der. Vaka da hemen herkesin yaşadığı popüler bir dilemmayı anlamaya çalışan anket çalışmasında karşımıza çıkar. Frankl'ın aktar-

diğına göre Jhon Hopkins Üniversitesi'nden sosyal bilimciler, 48 farklı üniversiteden 7 bin 948 öğrenciye bir anket uygular. Ankette öğrencilere kendileri için "Neyin çok önemli olduğu" sorulur. Öğrencilerin yüzde 16'sı "para kazanmak" şikkını işaretlerken yüzde 78'i ise "hayatımda bir anlam ve amaç bulmak" şikkını işaretler. Frankl, sahte değerlerin maskesini indirdikten sonra, insanın hayatını mümkün olduğu kadar anlamlı kılma isteğiyle yüzleştiği anda maskeyi indirme işlemini bırakması gerektiğini söylemektedir. Birey veya psikolog doğru zamanda durmazsa, sahte değerleri tespit etme ereğinin insandaki hakikatli olan şeyleri temelsizleştirip çökertmeye yöneleceğini hatırlatmaktadır.⁴

"Günümüzde halen "Değerler var mıdır?", "Değerlerin bir metafiziği var mıdır?", "Hangi

rüyle yaşadığı gerilimi ya bilinçaltı dehlizlerine hapsetmeli ya da redd-i mirasla yeni bir baba figürünün sultasında histerik bir özgürlüğü mutluluk maskesiyle kanıksamalıdır. Vaka dar bir âlem tasavvurunda gerçekleşeceği için ölüm ve ötesi gibi içgüdüleri dengeleyen belirlenimlere özel bir başlık açmaya gerek duymayacaktır. Sahte değerler üzerine kurulu yeni aidiyet odaklanması özgürlük, bağıl sevgi ve amaçsallık gibi varoluşumuzdaki temel ihtiyaçları manipüle ederek simülatif cennete manevi göçü dayatacaktır. İşte benim düşüncemin işaretlediği yer tam olarak burası. Haz ve hız çağının yapı-bozuma uğrattığı Tanrı, insan ve âlem tasavvurunu nasıl yeniden yapılandıracağız? Tanrı'nın, insanın ve âlemin varlığını mebd, mead ve ikisi arasındaki mevcudu bağlamında duyulara,

Haz ve hız çağının yapı-bozuma uğrattığı Tanrı, insan ve âlem tasavvurunu nasıl yeniden yapılandıracağız?

değerler mutlak, hangi değerler görecelidir?" şeklindeki sorular, anlam arayışını sağlam temeller üzerine inşa etme sürecini sorgulamaya eşlik etmektedir. Bu sorgulama beraberinde aidiyet odaklı değerler ile sahiplik odaklı değerlerin çatışmasını felsefi düzlemde ele alırken küreselleşmenin medeniyet perspektifinde geleceğe dair tezlerini de tartışmaya açmaktadır. Popüler kültüre baktığımızda aidiyet odaklı değerlerin işlevsizleştiğini, sahiplik odaklı değerlerin ise işlevsel hale geldiğini görüyoruz. Nitekim modern dönemin ruhu, anlam arayışını içgüdüsel itkilerin ikinci aklileştirmesi olarak kurgulama özelliği gösterirken üst anlam üretiyor. Bu bağlamda birey tüketim toplumunda mutluluğa erişmek isterse değerler metafiziğinde para kazanmaya ve harcamaya özel bir yer ayırmalıdır. Tüketim toplumunda doyuma ulaşmak için baba figü-

akla ve nakle nasıl arz edeceğiz? Rabbimiz bize sonsuz bir sevgi ve lütufla bakarken biz de O (c.c.)'na derin bir saygı, sevgi ve ümitle bakabilecek miyiz?

Hayatın anlamı logoterapide, "Önemli olan genel olarak hayatın anlamı değil, insan hayatının verili bir andaki özel anlamı" şeklinde açıklanmaktadır. İnsan kendisine hayatın anlamının ne olduğunu sormak yerine bu sorunun muhatabının kendisi olduğunu anlaması gerekir.⁵ Burayı incelerken aklıma Kemal Sayar'ın ibnü'l-vakt olmayı övdüğü bir sohbetinde mutluluğun metafiziğini açıklarken kullandığı şu ifade geldi: "Genişleyen bir ân'lar silsilesinde zaman bilincine sahip olmak." Eğer insan, her anın kendisine bahşedilmiş başlıca değer olduğunu kabul ederse tebessüm etmek için güçlü nedenler bulur. Yaratılanlar arasında

soru sorabilecek başka varlık bulunmadığına göre "Hayatın anlamı nedir?" sorusu doğal olarak "İnsanın anlamı nedir?" şeklinde aşikâr olur. Haz ve hız çağında insanı nesne, nesneyi de insan gibi algılama mesajı veren sesler duyarız. İdrakimizin payına aslına uygun olmayan kurgular düşer. Ortalama bir ömür yaşayıp da kendisini mutlu hissedemeyen bireyin problemi, içinde yaşadığı çağı kusursuz bir kurgu olarak idrak etmesi ve varoluşunu sınırlandırmasıdır. Hz.Ali (r.a.)'ye atfedilen bir sözde şöyle denir: "Sen kendini küçük bir cisim sanırsın, ama en büyük âlem sende gizlidir." İçimizde, yaşadığımız çağdan daha büyük bir âlem taşırız. Bu çağda işler yolunda yürümüyor diye insanlığımızdan taşan umudu terk edemeyiz. Onca ân'lar içinde bir ânı bulabilir ve bu ânla gamın ve kederin zindanından kurtulabiliriz. Öyle bir ân ki ömür boyunca huzurla anımsanır. Kişi hangi yaşta eğilirse eğilsin, baktığında o ânın yaydığı koşulsuz umutla yeniden yeşerdiğini görür.

Viktor Emil Frankl'ın logoterapide sevgiyi şöyle açıklamaktadır: "Sevgi, bir insanı kişiliğinin en derinlerine kadar kavramanın tek yoludur. Kimse başka bir insanın derinliklerini onu sevmediği sürece kavrayamaz."⁶ Acaba bütün huzursuzluklarımızın temelinde yatan etken sevgiye dair duyduğumuz açlık olabilir mi? Düşse kalka yaşarken tıpkı anne rahmindeki gibi güvenli bir yer arıyor fakat bulamayınca veya dünyayı güvenli bir mekan olarak inşa edemeyince kaygılarımız ve korkularımız mı derinleşiyor? Sanıyorum sevgi temelli bir bakışla derinliklerini kavramayı arzuladığımız yaşamı verili ve anlamlı biçimde görebilmek için yavaşlamamız gerekiyor. Belki bunu da fark ediyoruz ama peşimizdeki soru yeniden ortaya çıkıyor. "Nasıl yavaşlamalıyım?"

Yavaşlamak için yapılması gerekenleri özetle-

yecek olursak:

Birincisi, insani bilgide köken, son ve arasındakini kapsayan geniş ve genişleyen bir âlem tasavvuruna sahip olmak.

İkincisi, daima bir anlam arayışında bulunmak.

Üçüncüsü, insanın anlamına amaçsallıkla eşlik etmek. Zira yer, zaman ve eylem amaçla birlikte açıklık kazanır.

Dördüncüsü, sadece belli değerlere değil, değerler metafiziğine de sahip olmak. Zira anlam arayışında üst anlam sürekli gereksinir.

Beşincisi, sahte değerleri saptadıktan sonra saptama işlemini bırakmak ve gerçek değerleri hayata geçirmeyi hedefleyen yeni bir eylem haline geçmek.

Altıncısı, kendimize "Neden yavaşlamalıyım?" sorusunun cevabını vermek. Kim bilir, belki de manevi olarak olgunlaşma sürecinde belli bir yol kat etmişizdir. Yolda edindiğimiz hikmeti ve iyiliği yaşama konusunda hızlanmamız gerekiyordur. Zira yaşanmayan her değer, zamanla solar ve ufkumuzdan çekilir. Değerler, odamızın bir köşesinde adeta bir nesne gibi atılana değin durmaz.

Burada sıraladığım altı adım, insan fitratındaki unutkanlık, acelecilik ve cahillik gibi zayıf yönlerin ortaya çıkardığı sıra dışı gerilimin yaşanması olarak hızın zararlarından arınmaya yöneliktir. Dünyevileşme sadece yerel bir etki biçiminde ortaya çıkmıyor. Zygmunt Bauman'ın deyimiyle "akışkan zamanların" yıkıcılığını önlemek için kelebek etkisine ihtiyacımız var. Yani sistemin başlangıç verilerinde küçük değişiklikler yaparak iyileşme yönünde köklü

ve kuşatıcı sonuçlara ulaşabiliriz. Nitekim fabrika ayarlarına dönmek de yavaşlamayı salık veriyor.

93 Model kırmızı Broadway bir araçta bulunduğumuzu farz edelim. Araçtayız ve birlikte ilerliyoruz. Cadde üzerinde ilerlerken dondurmacı dükkanını görüyor ve canımız dondurma çektiği için durmak istiyoruz. Yavaşlamak için frene basıyoruz ama araç durmuyor. Fren sistemi devre dışı, frenler boşalmış, durmak için ihtiyaç duyduğumuz sistem o anda aktif değil. Dondurmacıyı zaten gözden kaçırdık ve üstüne daha ciddi bir sorunla karşı karşıyayız. Kaza yapma riski. Fren sistemi araçta aktif bulunuyor olsaydı hem dondurma yiyecek hem de kaza yapmayacaktık.

Arabadaki küçük bir çizik ve gıcırta bile ehlinin gözüne çarpar. Ehli de en kısa sürede tadilata girer. Yaşam da böyledir. Ufak tefek kusurlarımız elbette olacak. İnsanız, daima eksiğiz ve zayıf yönlerimizi tadil ederek tamamlanacağız. Lakin kusur kabına sığmazsa zarar olarak taşar. Bizi olası zararlardan koruyacak manevi bir fren sistemini gereksiniriz. Bütün sözlerimiz, eylemlerimiz, duygularımız fren sistemiyle dengesini sürdürür. Az ve öz konuşmak dilimizin frenidir. Kaba kuvvete başvurmaktan sakınmak eylemlerimizin. Öfkeyi yenmek ise kalbimizin freni. İsteriz ki şu kısacık dünya hayatında zarara uğramayalım. Herkes yaşamına özen göstere. Baskı balatlarını yenilesin. Sinirlerine hakim olsun. Kendi çöpünü çöp kutusuna atsın. Apartmanda gecenin bir yarısında yüksek sesle müzik dinlemesin. Sıra bize gelince ise aklımıza ilk önce geçerli bir mazeret üretmek ya da tepkiye kayıtsız kalmak gelir. Kimisi sosyal hiyerarşideki yüksek yerine, kimisi parasına, kimisi çevresine ve kimisi de egosuna güvenerek

özeleştirinin sağaltımıyla veya mütevazı bir özürle durulanmak varken pazısını gösterir. Oysaki başkasının ihtiyacı olan fren sistemine aynı şekilde biz de ihtiyaç duymalıyız. Hani kusurdan zarara geldik ya. Zarar da kabına sığmayınca zulüm, eziyet ve külfet olarak taşar. İnsanın kusur ve zulüm arasında değişen zayıflığının sebebini kavrayarak hızını orantılı ayarlaması, fren sistemine sahip ve duyarlı olması gerekir.

Kemal Sayar Yavaşla adlı eserinde, "Tükenmişliğin son demlerinde insanlar, kendi mutsuzluklarından kaçmak için daha da hızlanıyorlar. Hız modern dünyanın dehşet ve kuraklığına karşı kalkan işlevi görüyor. Hızla birlikte unutmak mümkün oluyor." diyor.⁷ Hedonizm bağlamında hazların kutsanması, acıya karşı direncimizi zayıflatan bir etken. Haz eşiğiyle birlikte duyum eşiğimiz de derinleşiyor. Sadece nefse hoş gelen şeyleri değil, nefse ağır gelen şeyleri de derinden hissediyoruz. Bilincimiz modern dünyanın haz görünümü tuzaklarından kaçınmak için unutmayı önceliyor. Hatırlamanın yükünden, fren sisteminin sorumluluğundan, detayların ağırlığından uzaklaşmak istiyoruz. İdrak kareleri hızlı hızlı geçince unuttuk zannediyoruz. Fakat bilincimizden dışladığımız gerçekler bilinçaltımızda birikiyor. Sırtımıza binmiş, görünmeyen heybedeki yük ağırlaşınca geriye dönüp hatırlamaya çabalıyoruz. Gecikmiş bir yüzleşme, nefis muhasebesi ve arınma isteği de zaman istiyor.

Kemal Sayar'ın başka bir yerinde tespiti ise şöyle: "Tabiatı telaşlandıramayız. Yağmuru, rüzgarı, gündüzü acele ettiremeyiz. Her şey kendi zamanında gerçekleşir. Aynı şekilde biz de kendi dünyamızın doğal ritimlerine bağlı kalır ve onlara saygı duyarsak, daha farklı ve daha anlamlı bir biçimde yaşamayı öğrenmiş

oluruz. Bunun için uzun süre beklemeyi bilmemiz gerekir. Beklemek ve sabır, hayatımızdaki ayrıntıları daha iyi fark etmemizi sağlar. Kusurlu insanları hepimiz. Bu yüzden her birimiz biriciğiz. Her şey olmamıza, her şeyi yapmamıza ve her şeyi bilmemize imkân yok. Yetenek ve hünerlerimiz kadar, kusur ve incinebilirliğimiz de bizi tanımlıyor.”⁸

Kendi dünyamızın doğal ritimlerini keşfederek işe başlayabiliriz. Bedenimizi, ruhumuzu, ruh-beden bütünlüğünü kavramak güzel bir başlangıç olur. Bauman'ın deyişinden hareketle, madem akışkan zamanlardayız, o vakit akışkanlığın içine anlamlı ve iyi şeyleri katarak süreci hayra ve berekete çevirebiliriz. Her zaman ışıltılı mekanlara gide-

rek yüksek çözümlüklü fotoğrafların arkasından dünyaya bakmak zorunda değiliz. Sakin, yemyeşil, dupduru bir ormanda sinyalsiz yürüş; doğayla can ciğer olmak; gözleri yumup rüzgarın esişine kulak vermek; dalgaların sesinde durulanmak... O ânın idrakine varmak, diğer ânların kıymetini verir insana.

Hacı Bektaş-ı Velî'nin gönüllere zerk olmuş meşhur vecizesiyle yavaşlamanın yollarını arayabiliriz.

“Eline, diline, beline sahip ol!”

Bazen müşfik bir el omzunuza dokunur. Dokunuş usulca içinize siner. Elin sahibiyle aranızdaki görünmez bağlar pekişir. Bu dokunuşu değerli kılan, elin sahibinin iletişimine

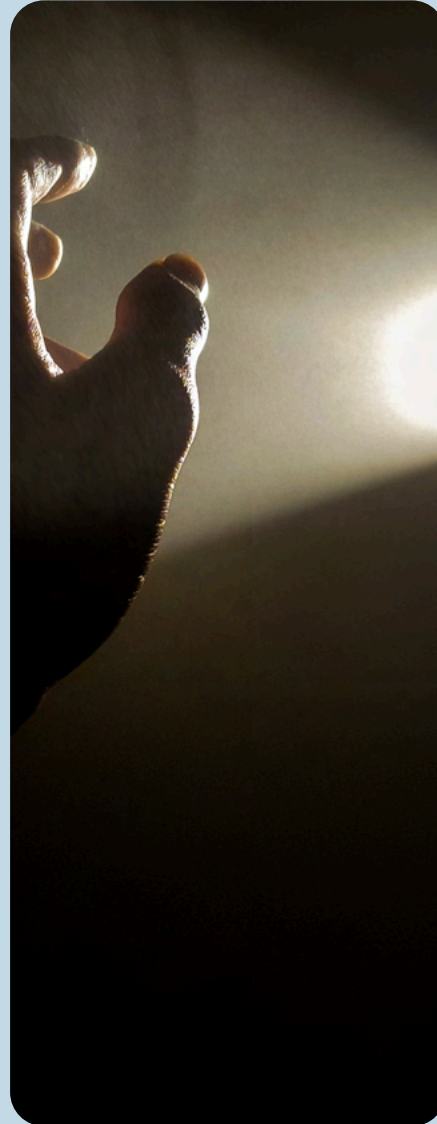
özen göstermesi ve içten paylaşımıdır. Dokunuşu diğer dokunuşlardan ayıran ise ritmidir. Doğru dokunuşlar muhatabın gönlünde kalıcı izler bırakır. Umut yorgunu birinin omzuna yavaşça dokunmak, “Umut et sevgili dostum! Yalnız değilsin” mesajı verirken kaygı yorgunu birinin omzuna ölçülü biçimde sertçe dokunmak, “Kaygılanma! Sen cesur birisin, nice engelleri aştın, nicesini aşacak güce de sahipsin. Haydi! İşe koyul!” mesajı verir. Ellerimizdeki sihrin farkına varabilirsek, temaslarımızda daha özenli olabiliriz diye düşünüyorum. Çağın ruhuna has yönleriyle tükenmişlik sendromundan muzdarip canlarımızın belki de ritmik dokunuşlara ihtiyacı var. Eş, dost, akraba, komşu ve tanıdıklar arasında adeta mekik gibi dokunması gereken ilişkileri kaybetmekten kurtarıp daha sağlıklı bir seviyeye getirmek temaslarımızı estetize etmekle mümkün.

y Yüz adlı dizinin bir bölümünde durgun bir karakter, temas etme problemiyle sahneye çıkar. İş yerindeki arkadaşlarıyla iletişimi kısa, resmî ve yüzeysel cevaplardan ibarettir. Bir gün iş yerinden çıkarken, elindeki evrakları düşürdüğü ve toplamaya başladığı esnada karşı binanın duvarında bir psikoloğun reklamını görür.

Temas problemini aşmak için psikoloğa gider. Hipnozla başlayan tedavi yöntemine mistik-astrolojik telkinler eşlik eder. Psikolog, durgun karaktere tedavinin kesintiye uğramaması için aynada yüzüne bakmamasını söyler. Karakterin yansımalarla imtihanı da burada başlar. Her şey yolunda giderken yüzünün yansımaları görünce hipnoz bozulur. Sürünceme devam ederken yeni bir şok yaşar karakter. Haberlerde danışmanlık aldığı psikoloğun sahtecilikten tutuklandığını öğrenir. Hızla evinden çıkarak psikoloğun yanına gider ve hipnozun kesildiği aşamada ısrarla ne yapması gerektiğini sorar. Psikolog, durgun karaktere, yanlış bilgiler verdiğini ve yoluna devam etmesi gerektiğini söyler. Yoluna devam etmelidir çünkü insanın iyileşmesini sağlayacak güç kendi içindedir... İç dünyamıza doğru düzgün temas edersek yaşantımızda ciddi dönüşümler geçireceğimizi görürüz. Eğer konu temas etmekse, ilk temas kendi ruhumuza olmalıdır. İnsanı girdap gibi savuran kötü eğilimlerin karşısında keşfedilmeyi bekleyen hisler ve bakış açıları bulunur. İyilikle temayüz etmek için kendilik bilincimizi besleyecek keşif yolculuğuna çıkmak gerekir. Her şey hızla akıp geçiyor olabilir. Eğer istersek yavaşlayabiliriz. Dışa-

rıdan alınacak telkinlerin işe yarayabilmesi için iç dünyamızın sıhhatli ve sağlam olması gerekiyor.

Hız, yüzeysellik yakın anlamlı. Hızla giderken detaylardaki inceliği fark edebilmek imkansız. Acelecilik, fiziksel ve psikolojik şiddetin temelinde yatan etkenlerden biri. Cetlerimiz, "Acele giden ecele gider." demişler. Sosyal ilişkilerde muhababımızın eksikliğinden dert yanıyoruz. Unutulmak, görmezden gelinmek, ilgi ve alakaya karşı-

lık bulamamak neredeyse bütün ilişkilerin başına gelen talihsiz birer kaza. Kalite internet hız limitiyle ölçülür hale geldi. Atılan mesaja 1 dakika civarında geç yanıt vermek ilgisizlik olarak yorumlanıyor. Hıza ayak uyduramamak canımızı yakıyor. Artık ellerimiz kadim dostlarımızın sıcak ellerine dokunmak yerine profillerine dokunmaya alışıyor. Benzer yaşam tarzını yaşıyor, benzer dertlerden yakınıyoruz ama empatik bir farkındalıkta buluşamıyoruz. Keza iş hayatında çıkarıcı ilişkilerin hızına erişebilmek imkansız. Hızlı olan kazanır, yavaşlayan kaybeder. El çabukluğu emeğin ufkundan uzaklaşırken liberalizmin ilkesiz atmosferinde adaletsizliğe, hırsızlığa ve ihanete dönüşebiliyor. Emanet bilinciyle varlığa dokunabilmek için özen ve dikkat ölçüsünde yavaşlamak şart.

Dile sahip olamayınca önce eylem bilincini yitiriyoruz. Konuştuklarımızla eylemlerimiz arasındaki makas açıldıkça açılıyor. Gürültülü, patırtılı, harala gürele yaşamak hızın dile yansımalarıdır. Kalp, inceliğini yitirdikçe katılaştır. Akıl, derinliğini kaybettikçe küçülür. Ruh, hikmeti mütemadiyen arzularken hızın dilde kurduğu tuzaklara düşerse ruhdaşına zarar verir. Ötekini kucaklamak, halden

anlamak, yârenlik etmek, iyiliği ve güzelliği paylaşmak dili edep dairesinde uslandırmakla mümkündür. Duyguları, kelimeleri, üslubu özenle seçebilmek de yavaşlarsak mümkündür. "Küpün içinde ne varsa dışına o sızar" atasözünden mülhem olarak, küpümüzün içini seçkin, hikmetli ve hayırlı kelimelerle doldurmalıyız. Böylece dil, edeple yaşama hususunda ruhlarımıza kaynak olacaktır.

Hacı Bektaş-ı Veli kutlu nasihatinde nihayet, "Beline sahip ol!" diyor. "Eyvah!" dememek için "Eyvallah!" diyerek bağrımıza basmalıyız bu nasihati. İnsanlık beline sahip olmazsa evvel emirde geleceğini kaybeder. Hayâ perdesi bir kez yırtılırsa dikiş onu tutmaz. Özel hayatın gizliliği ilkesine riayet etmek ancak yavaşlarsak olur. Başkasının dünyasına rıza ile girdiğimizde saygınlık kazanırız. Beline sahip olan, cüssesine hâkim olur. Cüssesine hâkim olan da saygınlığını muhafaza eder. Bedenimiz, cinselliğin tapıncına kurban edilemeyecek kadar değerlidir. Hazların esaretinden ve hızın yıkıcılığından kurtulmak istiyorsak bedenimizle vefalı bir dost gibi konuşmalı, edep dairesini hatırlatmalıyız. Hâsılı yavaşlarsak elimiz, dilimiz ve uslanır.

Seksoloji, bireyler arası fiziksel, psikolojik, toplumsal, kültürel, siyasi ve manevi yönleri bulunan cinselliği konu alır. Uzmanlar, yaşadığımız çağda cinselliğin doğal bir olgu olmaktan çıkarak ticari bir olgu haline gelmesiyle karmaşık bir yapı arz ettiğini söylemektedir. Cinsel davranışın kapsamı artık erkek cinselliğinin ve kadın cinselliğinin kesişim alanında fizyolojik bir dışı vurdumdan ikinci aklıleştirme alanına doğru genişlemiştir. Cinselliğin sınırları geleneksel toplumlarda yaşamın saygınlığını ve insanlık onurunu korumayı hedefleyen dini değerlerce belirleniyordu. Modern toplum ise var olan sınırları ve manevi değerleri, geçmiş toplumların kabileci yaşantısında ortaya çıkmış tarihsel bir kabul şeklinde nitelendirerek cinselliği sınırlarından dışarıya çıkardı. Çünkü insan, kendi varoluşunu tam anlamıyla gerçekleştirebilmek için, varlığının dışında herhangi bir belirleyici ilkece önerilen tasavvurdan arınmalıydı. Literatürde cinsel davranışın sapkın yönlerini ifade eden örnekler, modern toplumda doğal yapı üzerinden sivil itaatsizliği simgeleyen kapsamlı davranış bozukluklarına doğru genişledi. Örneğin parafililer arasında teşhirciliği, fetişizmi, pedofiliyi görürüz. Kitle iletişim araçları yoluyla teşhirciliğin

telkin edilmesi tikel bir eylem olarak kalmıyor, cinsel davranışın sınırlarını da genişletiyor. Birey, ticari muktedirlerin belirlediği daha geniş sınırlarda sivil itaatsizliği kısır bir döngüde deneyimlerken hem fitratını aşıyor hem de histerik-gizil bir tahakkümün altında zorbalanıyor.

Cinsellikte sıra dışı örneklerin, fitrata aykırı olmasına rağmen kitle kültürüne dönüşerek kabul görmesinin temelinde sosyo-psikolojik etkenler bulunmaktadır. Hız çağında bedene kurulan tuzaklara düşmemek için öncelikle yaşamı sevince, değerli olanı da övünce dönüştürmeli, umudu takviye etmeli, anlam arayışını sürdürmeli, varlığa rahmet nazarıyla bakmalıyız. Kısaca önce iç barışı sağlayabilirsek bedene sahip olabilme olasılığı da artacaktır. Cinsel davranış sapmalarını iyileştirmek için yavaşlamak, kök ilişkileri yeniden düşünmek, dünyamızın, modern psikolojinin ve küreselleşmenin kanıksamalarından daha geniş bir çevrene sahip olduğunu idrak etmek lazım.

İrade, ötekinin kanaatine indirgenemeyecek kadar soylu bir güç. Akıl ve Allah sevgisi nefsi kemâle erdiren umut kaynakları. Yani yıkıcılığı, boşluğu ve kökten kopuşu ka-

çınılmaz bir yazgı olarak görmemek için güçlü nedenlerimiz var. Hızla giderken iyiliği ve güzelliği fark edemeyiz. Yavaşlarsak, yüreğimiz ferahlayacak.

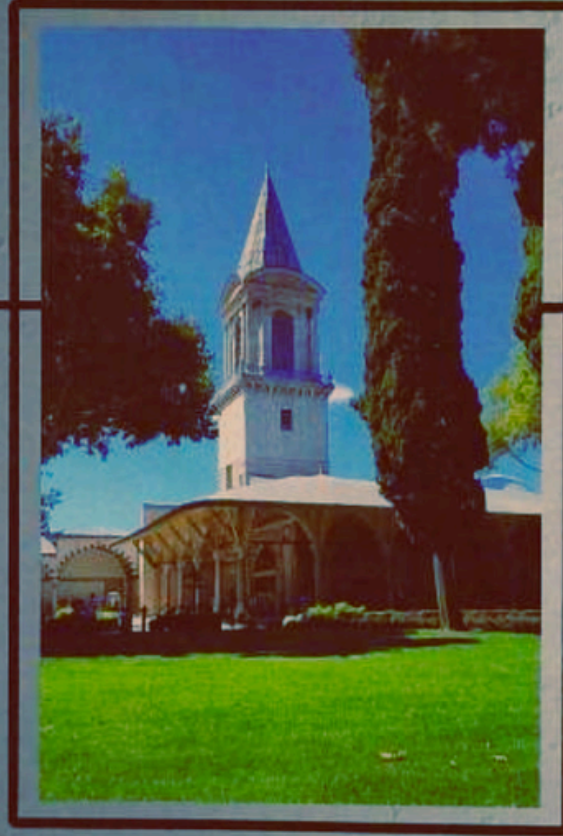
Bir ân vardı. O da şu ândı... İçine neler sığıyor bir bilseniz? Ne dersiniz? Yavaşlayalım mı?

Kaynaklar:

- 1.İhsan Fazlıoğlu, Kendini Aramak, Ketebe Yayınları, İstanbul 2023, 33.
- 2.<https://www.epsikolog.com/yazi/kaliforniya-sendromu>.
- 3.Mustafa Merter, Dokuz Yüz Katlı İnsan, Kaknüs Yayınları, İstanbul 2007, 430-431.
- 4.Victor Emil Frankl, İnsanın Anlam Arayışı, Okuyan Us Yayınları, İstanbul 2024, 105-106.
- 5.A.g.e., 114.
- 6.A.g.e., 116.
- 7.Kemal Sayar, Yavaşla, Kapı Yayınları, İstanbul 2024, 43-44.
- 8.A.g.e., 52-53.

SATIR ARASI YAZILARI

Recep ŞEN

DENEME

Tüm kitap satış noktalarında!

SOLGUN GÜLÜŞLER İBRAHİM BİRGÜL

Bir perde solgun gülüşlerimin arkasında sallanan
Aralamak o kadar zor ki karanlık günlerden
Gülüşlerimin düştüğü yerden ateşler çıkıyor
Yüzümde sahne alıyor zoraki tebessümler
Ey ikinci yağmurları nerelerdesiniz
Yangınlar halâ devam ediyor mu olduğunuz yerlerde?
Uzaklar çok mu uzak...

Ne zaman dirilmeye kalksa içimdeki çocuk sevecenliği
Şeddadın elinde kılıç bana doğru diriliyor
Sözler kayboluyor sözler içinde
Ceplerimde taşıyorum ben kırlangıç ölülerini
Sen bunları bilmiyorsun
Olduğum yeri tarif ediyor tabanımdaki yorgunluklar aslında

Toprağın içinde doğmamış ağıtlı bir şarkıyım ben
Benden esinlenir ölülerin hüznün kokan ayrılıkları
Sesinin yankısı ovaları kaplayan baykuş,
Benden öykünür acılı bağrıslarıyla
Kalbimde kaybedilen hayatın şarkıları çalar
Bir yandan Allah'ın korkusu durur kalbimin duraklarında
Diyebilirsin benim için o yaşayan bir ölü artık...
Haklısın ölüyüm mezarda değilim, yaşıyorum dünyada değilim.

Şu ağacın altı serin midir şarkıları ağırlayan
Kafası önüne eğik halde kendimi bulabilir miyim biraz
Biraz yağmur yağsa, gök ağlasa biraz
Biraz sen gelsen, konuşsak biraz
Sanki gözyaşlarım daha ıslak sanki yağmurdan
Sakallarım ağarıyor ben kalkayım biraz
Sakallarım kadar kalbine ağır ve demli şiirler düşün
Sevin, seyrekten sakallarım bir yanı da beyaz...

Çok baktım gözlerine korkuncaya kadar çok...
Bir mevsime ağaç olarak bağışlanmayı arzuladım
Ne mevsim beni anladı, ne çiçeklerim açtı, ne tabiat açtı kollarını bana
Kuşlar zaten hiç uğramadı, bağı yanık dallarımın üzerine
Çocuklar sadece baktı geçti, yarım kaldı kalacak olan
Ben çok yakınındaydım, benden haberin de olmadı...
Yanındaydım ama görmüyordun beni, ne çok uzaktım sana
Toprak kendine çekti benim yorgunluğumu
Bu yüzden sana yürüdüğüm her yer şiir,
Senin olduğun yerler tüm kısa yollardan yakındır bana

SON ORKESTRA ALİ HAVAN

Başını döndürmesin albenili bu rüya
Varsın ruhsuz gölgeler ayağına takılsın
Tutulduğumuz her şey sadece malihulya
Zamanın çengelinde kimse var mı bakılsın
Kırışmadan alınlar rengi solmadan boya
Sevincin ellerine Hint kınası yakılsın
Geçmişin gölgesinde nasılsa her şey dün ya
Hele gel otur şöyle belki yavaşlar dünya

Ciğerlerin açılsın nefesini sıkı tut
Yaşlanınca yormasın öksürük nöbetleri
Hayal ipi boynuna geçince ölür umut
Neden sevmez hevesler kursak denilen yeri
Puslu gözler seçemez seyrinde yalnız bulut
Yola çıkmaya görsün insan dönemez geri
Zaman dalgalı suda genişler mutlu mesut
Gençler hayat iksiri her ihtiyar bir tabut

Kapımızı çalmadan gelene ecel deriz
İşaretli takvimler yarına ertelenir
Geriye bir hatıra belki duvarda bir iz
Emanet bekletilmez sahibine ödenir
Giylir en sonunda ömür gömleği yensiz
Hayatın sofrasında her nimet eksik yenir
Zamanın tahtasında kalansız bölüleriz
Toprağın üstünde yük mükellef ölüleriz

Yalancı aynaların şifası olmaz sadra
Varlığı tütsülüyor veremli nefesiyle
Sahtelikleri örter kıl fırça ince pudra
Hiçliği taşıyorlar yokluğun küfesiyle
Her yenilgi sonrası sil baştan yeni kontra
Hayata atılır zar kazanmak hevesiyle
Yelkeni rüzgâr bekler sefere hazır kotra
Saat çalınca biter son bulur orkestra

AĞACIN ÖLÜMÜ M.BURAK TUNAY

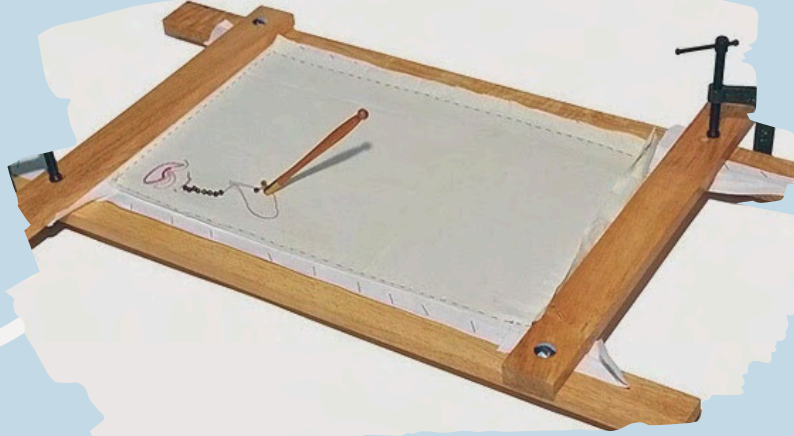
Rüzgâr okşasın nazenin gölgeni
yaprağına dokunsun kırk bir niyaz
güneşin silindiği pencerelerden
seyret bu akşamı, seyret biraz

Bahar faslının ağır türküsü
çağlayan nevbet misali köklerinden
uyanır mı dallarında güneşten artakalan
bir veda busesi, taş plaklarda?

Belli ki kuş konmadığından dallarına
aşka gölge düşürmek istemedin
hep bu gürültülü sokaklar hatırına
toprağa sükûtu besteledin

Şimdi sesinin nabzı her baharda
sen bilsen de bir bilmesen de
bir tohum can bulur hafızalarda
sükut artığı bin bir bilmecelerde

GERGEF'İN AŞKI ŞİFANUR ÖZÇELİK ŞİRİN

Yakaza hali içindeydi Şifanur. Rüayla gerçek arası bir sesle annesinin sesini duydu. "Eski evden git bir tabak üzüm getir kızım" diyordu. O an tavana asılmış, iplere dizilmiş, salkım salkım üzümler, tadına doyumaz uzun kış geceleri ve tarçın kokulu ıhlamur çayları düştü aklına.

Akşamları ışıkları yanmayan bu eski eve, niçin eski ev deniliyordu, şimdi çok iyi anlıyordu. Hüzünlerinin hikâyesiydi bu ev çünkü. Satmaya kıyılmayan, içindeki eşyalara dokunulamayan, yaşamla ölüm arasında can çekişen bir evdi belki de. İki göz odada, beş çocuk büyötmüştü anneanesi burada. Kuş seslerinin ve çocuk cıvıltılarının birbirine karıştığı cennetten bir köşeydi.

Şifanur'un artık uykusu iyice kaçmıştı. Yatağında uzun bir süre tavana baktı. Sonra usulca kalktı. Eşi deliksiz uyuyordu. Önce lavaboya girdi. Elini yüzünü yıkadı. Düşle gerçek arası gördüğü rüyanın peşinden yavaş adımlarla yürüyerek bahçeye doğru çıktı.

Ay sönmekte olan mum gibi cılız bir şekilde geceyi aydınlatmaya çalışıyordu. Çocukluğunun geçtiği koca bahçe, sessizliğe bürünmüştü. Işıkları yanmayan eski ev, köşede tek başınaydı fakat heybetiyle ona bakıyordu. Her sene tadilat yaptıkları ev, adeta zamana meydan okuyordu. Onun yerinde başka bir ev olsa şimdi çatısı çöker, camları tozdan kararır, etrafına küserdi. Ancak bu ev hâlâ sevildiğini bilir gibi dimdik ayaktaıdı. Her seferinde bir çift göz içerden dışarıya umut verir gibi onlara bakardı.

Şifanur eski evin kapısını açtı. Hemen kapının yanındaki lambanın düğmesini, 70 yıl geriye gider gibi çevirdi. Sarı ışıkla tüm oda aydınlandı. Özenle döşenmiş berjer koltuk, komodin, yıllardır kimsenin dokunmadığı bir sandık duruyordu. Anneanesinin ve dedesinin vefatından sonra sadece temizlik için girdiği, avludaki bir can yoldaşııdı bu ev ve içindeki eşyalar. Bir süre berjerde oturdu sonra sandığa gözü ilişti. Gecenin o saati sandığı açmaya karar verdi. Kapağını kaldırmasıyla birlik-

te geçmişin izinde tüm odaya naftalin kokusu yayıldı. Eski mektuplar, sararmış düğün fotoğrafları, el örmesi patikler etrafa saçıldı. En altta özene bezene ipek bir bohçaya sarılmış, zarif bir gergef duruyordu. Eline alır almaz içi bir hoş oldu.

Anneannesinin her sabah güneş doğarken, cam kenarındaki koltuğuna oturduğu anlar ve elinden düşürmediği bu zarif gergef... O'nun dünyasının sessiz şahidiydi, nakış nakış işlediği bu özel gergef. İlmek ilmek dokuduğu her desenin kendince bir manası ve derinliği vardı. Gül işlerken aşkını ve sevdasını, nar işlerken Eyüp (a.s.) sabrını, yıldız işlerken umut edilen şeyleri gergefine işlerdi. Kelimelerle değil nakışları ile kendini anlatırdı. Hatta birbirinden güzel minik mendiller işlerdi. Evine gelen misafirlerine el emeği göz nuru diyerek hediyeler verirdi. Dağ gibi sevinçler biriktirirdi heybesinde.

Şifanur, gergef üzerinde yarım kalmış desene gözü dalıp gitti. Tamamlanmamış bir yıldızdı bu... Dayısının hastanede yattığı zamanlarda başlanmıştı. Neden yarım kalmıştı? Ne anlatıyordu bu desen çok iyi biliyordu. Ta ki yaşlı kadının, oğlunun ölüm haberini aldığı anda, tükenen umuduyla gökyüzünden bir yıldız kaymıştı. Ve desen olduğu yerde donup kalmıştı sanki. Güzel ömrü bu acıya dayanmamıştı anneannesinin ve oğlunun peşinden gerçek âlemine göçüp gitmişti.

Şifanur'un, "Elbet bir gün buluşacağız... Bu böyle yarım kalmayacak..." şarkı sözleri diline dolandı o an. Elbette dedi. Elbette, ebedi yurtlarında anne oğul birbirine kavuşmuştu. Anneannesinin yoğun bakım kapılarında yarım kalan umudu nihayet ölümüyle hateme ermişti.

O halde bu desen böyle yarım kalmamalıydı.

Gecenin bu vaktinde eline yarım kalmış deseni tamamlamak için gergefi aldı. Camın kenarına geçip oturdu. Yıldızın iki kuyruğunu da tamamlamak için ilk ilmeği gergefe geçirdi. Her ilmekte anneannesinin dizinin dibinde dinlediği masallar geldi aklına. Dualarla başlanan sabahlar... Huzur ve kına kokusu...

"Elbet bir gün buluşacağız... Bu böyle yarım kalmayacak..."

GÖNÜL DİLİYLE YAŞAMAK CAFER TAYYAR TAŞYÜREK

Hangimizin dilinden 'Zaman değişti, insanlar bozuldu, ne olacak gelecek nesillerimizin hali' şeklinde bir cümle düşmedi ki sesli veya sessiz olarak. Değişen ne, bozulan ne ve hangi sebebler bu değişikliğe vesile oldu. İnsan olarak hep dışımıza bakıyoruz galiba, oysa içimiz nasıl hiç düşündük mü? Bizi düşündürecek kitaplar okuyup, kitap kalitesinde insanları dinledik mi? O kitaplarda insanların kalemlerinden kağıda nakşolan bir dünya var ve ben o dünyayı seviyorum. Hem o dünya hâlâ aynı güzellikte. Çiçekler açıyor, kuşlar uçuyor, insanlar gayet hanımefendi ve beyefendi. İşte o dünyayı içime çekiyorum, içimdeki dünyayı yaşamaya çalışıyorum.

Ne zaman eski zamanlara dair bir kitap okusam, içimde bir ses yükselir: "Evladım, usul erkândır, erkân ise edeptir." Hele bu ses, Samiha Ayverdi'nin kaleminden döküldüyse, kelimeler birer terbiye halkasına dönüşür. Edep... Ne çok duyduk, ne az anladık.

Bugün bir sofrada nasıl oturulurdan çok, bir kalpte nasıl durulur onu konuşmanın vaktidir. Zira âdâb-ı muaşeret, sadece çatalla bıçağın nereye konacağı değil; gözün nereye bakacağı, sözün nereye varacağı, dilin nasıl susacağı, gönlün neyle dolacağı meselesidir.

'Selam verdim rüşvet değil diye almadılar'

Yunus Emre der ki:

"Beni bende demen, ben de değilim / Bir ben var bende, benden içeri."

İşte o içteki ben, bugün kalabalıkların gürültüsünde sus pus olmuş, sesi duyulmuyor. Belki de konuşmaya korkuyor. Bir zamanlar nerede olursa olsun yürüyen iki insan birbirine selam vermeden geçmezdi. Şimdi asansörde göz göze gelmemeye çalışan, alışveriş yaptığı esnafın yüzüne bakmayan, kendi evine girerken bile selamı unutan şehir insanlarıyız. Oysa selam, barıştı, rahmetti, dua idi. "Esselâmü aleyküm", "Seninle savaşmak gibi bir niyetim yoktur, gönlümde yerin var, bulunduğun her an selametle dolu olsun" demekti.

Hacı Bektaş-ı Veli, "İncinsen de incitme" derken, sadece bir öğüt vermiyordu; bir yaşam biçimi sunuyordu. Bugün bu öğüdü sofraya da, toplu taşımaya da, sosyal medyaya da, iş ortamımıza da taşısak; belki dünya biraz daha yaşanılır bir yer olurdu. Belki Bizim Yunus gibi düşünmeye ihtiyacımız var.

'bir gönül kırdın ise bu kıldığın namaz değil
Yetmiş iki millet dahi elin yüzün yumaz değil'

Namaz tabii ki en önemli ibadetlerimizden ama namazın değerini insani ilişkilerimiz belirliyor. İnsani ilişkiler sadece insanlarla değil Yaradan ve yaratılmış her şeyle olan ilişkimiz. Buna Adab- ı muâşeret diyoruz ki galiba bir yerlerde unuttuk ve unuttuğumuz yeri de hatırlamıyoruz. Hatırladığımızda ve tekrar sahiplendiğimizde 'bir zamanlar biz de milletmişiz hem de ne millet' hatırasıyla yaşamaktan kurtulup 'biz her zaman dünyaya örnek bir milletiz' şuuruyla yaşarız. Biz söylemesek de örnek arayan bize bakar.

'misafire önce kalbini aç, sonra kapını'

Münevver Ayaşlı'nın hatıratında geçen ev içi sohbetler vardır. Şimdiki gibi aynı odada farklı dünyalarda yaşamaz. Misafir geldiğinde önce kalp açılır, sonra kapı. Her gelenin ayak-kabısıyla getirdiği dünya, ev halkının sohbetinde yavaşça çözülür. Bir bardak çay, bir dilim muhabbeti. Kimi zaman nasihatli, kimi zaman latifeli. Lakin içinde daima ölçü vardı. Evlat, annesine "ne var?" diye seslenmezdi. O "anneciğim?" diye başlar, göz teması kurar, diz çökerek konuşurdu. Çünkü edep, evin duvarlarına sinmişti. O ev cennetin yeryüzündeki yansımasıydı. Huzurla nefes alınır, huzurla nefes verilir ve aile olmak canlı tutulurdu. Huzurlu aile, huzurlu beldeler oluştururdu.

Ayla Ağabegüm, zarafetin sadece elbise seçimiyle değil, kalbin kıyafetiyle ilgili olduğunu söylerdi. Şıklık; sözde, bakışta, davranışta olmalıydı. Birinin sözünü kesmemek, onun cümlesini tamamlamamak da bir edepti. Bugün en çok kaybettiğimiz şey, karşımızdakini dinleme sabrıdır. Sahi dinliyor muyuz, söyleyeceğimiz cümleyi mi hazırlıyoruz. Konuşma, dileme adabımız nerede?

'kamus namustur, kamusa uzanan el namusa uzanmıştır.'

'Dilim seni dilim dilim dileyim, başıma ne gelirse senden bileyim.' Dilimiz değil mi bizi anlamlandıran. Eskiler konuşmayan bir kişiyi konuşturmaya gayret eder ve 'konuş ki seni tanıyayım' derlermiş. Konuşma nezaketimiz, kelimelerin hakkını verebilme medeniyetimizi nerede unuttuk? Samiha Ayverdi, "Bir ülkenin dili bozulursa, düşüncesi de bozulur" derken, sadece kelimelerin peşinde değildi. O, sözün ruhunu arıyordu. Nezaketli bir konuşma, sadece kibarlık değil, aynı zamanda karşısındakine verilen bir değerdi. "Efendim?" demek, "Sizi duymak istiyorum" demektir. Bugün "ne var?"la başlayan her cümle, içimizi biraz daha hoyratlaştırıyor.

Ayverdi'nin tasvir ettiği İstanbul hanımefendileri, sadece giyimiyle değil, duruşlarıyla da asıldı. Çünkü bilirlerdi ki, asalet, soydan değil, edep ve tevazudan

gelir.

Bilen bilmeyen herkesin dilindeki Mevlâna, âdâb-ı muaşeretini anlatırken bize kalbin dilsiz ama anlayan hâlini öğretir.

“Ya olduğun gibi görün, ya görüldüğün gibi ol.”

Bu söz, sahiciliğin âdabıdır. Maskesiz, rol yapmadan, içi dışı bir olmaktır. Maskemizi çıkararak yaşamayı deneme cesaretimiz var mı?

Bir meclise girdiğinde herkesi eşit görmek, kimseyi küçük görmemek, yerini alırken kimseyi itmemek; tüm bunlar bedenini yaptığı ama ruhun yönettiği davranışlardır. Çünkü edepli olmak, insanı “haddini bilen” bir varlığa dönüştürür.

Yunus Emre’nin dili hem yumuşak hem kuvvetlidir. “Ete kemiğe büründüm, Yunus diye göründüm” diyen bu gönül eri, muhatabını hiçbir zaman kırmaz. Çünkü “söz ola kese savaşı, söz ola kestire başı” der.

Âdâb-ı muaşeret, belki de en çok burada başlar: Sözde.

Bir gönlü incitmemek, susulması gereken yerde susmak, gerektiğinde bir kelimeyle şifa olmak... Bu Yunus’un dilinde gizlidir.

Âdâb-ı muaşeretin inceliklerinden biri de meclis adabıdır. Eskiden meclise girenin önce kalbi girerdi, sonra bedeni. Bir büyüğün konuştuğu yerde söz alınmaz, bir genç konuşurken bile nezaketle dinlenirdi. Sözün kendisi kadar, nasıl söylendiği de mühimdi. Ses tonunun yüksekliği değil, sözün derinliği önemliydi. Bugün televizyon tartışmalarında, sosyal medya yorumlarında gördüğümüz gürültülü, konuşanların beden diliyle dinleyi-

cilere saygısızlığı bu terbiyenin unutulmasının göstergesidir.

“Biz bu âdâbı nasıl yeniden öğreniriz?” diye soran çok. Cevap, Hacı Bektaş-ı Veli’nin bir cümlesinde gizli:

“Eline, beline, diline sahip ol.”

Yani bedenine, arzularına, sözleriyle kendine hâkim ol.

Edepi burada başlar.

Önce bu düsturları hazmemetli ve hayatımız haline getirmeliyiz sonra çocuklara bunu masallarla, gençlere örneklerle, büyüklere hatırlatmalarla anlatmalıyız.

Samiha Ayverdi’nin izinde, Mevlâna’nın rehberliğinde, Yunus’un dilinden, Ayla Ağabegüm’ün zarafetinden, Münevver Ayaşlı’nın mahremiyetinden öğrenilecek çok şey var. Âdâb-ı muaşeret dediğimiz bu zarafet kültürü, aslında kaybettiğimiz bir kalp iklimidir. Geri dönmek için ille de büyük reformlar gerekmez. Bir tebessümle başlar, bir “buyurun efendim”le devam eder. Belki de aradığımız medeniyet kütüphanemizde hasretle bizi bekliyordur.

Gelin, sadece kuralları değil, kalpleri de öğrenelim. Edebi sadece kitapta bırakmayalım, her ortamda yaşayalım.

Çünkü edep, insana yakışandır.

Ve âdâb-ı muaşeret, insan olmanın sanatıdır.

HAK'TAN GAYRISINA MEYLETME GÖNÜL HIZIR İRFAN ÖNDER (SÜKÛTÎ)

Dünya hayatının süsüdür mallar,
Haktan gayrisına meyletme gönül...
Her mihnet, her nimet bir imtihandır,
Haktan gayrisına meyletme gönül...

Nimetler verildi sınanmak için,
Gafletten uzak dur uyanmak için,
Daima tövbe et arınmak için,
Haktan gayrisına meyletme gönül...

O'nun rahmetinden ümit kesilmez,
İnfak etmek ile mallar eksilmez,
İhlassız menzile asla varılmaz!
Haktan gayrisına meyletme gönül...

Müminler benziyor bal arasına,
Vurgunum çiçeğin hep sarısına,
Uymalı Kahhar'ın uyarısına!
Haktan gayrisına meyletme gönül...

İmansız amelin değeri yoktur!
Şeytanın insana hilesi çoktur!
Günah kalbi delen hain bir oktur!
Haktan gayrisına meyletme gönül...

Bırak ey Sükûtî malayaniyi!
Darıltma zamanı, onca anıyı!
Vahyi esas alıp unut sanıyı!
Haktan gayrisına meyletme gönül...

GAZZELİ KARDEŞLERİME GÖZYAŞLARIYLA YAZILMIŞ BİR MEKTUP M.NİHAT MALKOÇ

Selâm Gazzeli kardeşime, Türkiye'den binlerce selâm!

Acıların kucağında ve kundağında yapayalnız kalmış Gazzeli yetim kardeşim!

Seni Türkiye'de yaşayan bir kişi olarak anlamak istesem de bu çok da kolay ve mümkün değil. Çünkü hiçbir şey yaşanmadan hakkıyla ve lâıykıyla anlaşılamaz.

Biliyorum senin dünden bugüne ne acılar çektiğini. Biliyorum 21. yüzyılın ilk çeyreğinin sonlarında sekiz milyara yakın insan içinde yapayalnız bırakıldığını.

Kardeş kardeşliğini zor zamanda gösterir, bunu biliyorum ama seni bu dayanılmaz ve tarif edilemez acıların içinden bir türlü çekip kurtaramıyorum. Hâline bakıp içim parçalansa da senin bu yürek parçalayan ahvaline ve derdine çare olamıyorum bir türlü. Ellerim uzanmıyor senin o, kanasa da, tertemiz ellerine.

İki milyarlık İslâm ümmetinin bağıri yanık bir ferdi olarak ne yazık ki sana sahip çıkamadık kardeşim! Dertlerinle yeterince dertlenemedik bir türlü Gazzeli can kardeşim! Sımsıcak evlerimizde, yumuşak koltuk ve yataklarımıza uzanırken, molozlar arasında sabahlayan seni düşünemedik hakkıyla. Seni siyonistin ateşinin içinden çekip çıkaramadık, yazık bize. Senin sapan tutan o tertemiz elinden tutamadık.

Zulmün cenderesinde yaşamaya mecbur bırakıldın Gazzeli kardeşim!

Filistin'in istikbal duvarına bir taş koymak için doğan Gazzeli çocuk, sana ninnilerle uyumayı çok gördüler, senin o minik ellerini annenin ellerinden çekip kopardılar. Seni top sesleriyle uyumak mecburiyetinde bıraktılar Gazzeli kardeşim!

Zulmün cenderesinde yaşamaya mecbur bırakılan Gazzeli kardeşim, sana gönlümüzü açamadık yeterince. Elimizden, o alçakları lanetlemekten ve protesto yürüyüşünden başka bir şey gelmedi. Biz kolay olanı yaptık. Buğzettik sadece. Sana bunca zulmü reva görenlere nefret etmekle yetindik. Bu da imanının en zayıf noktasıydı.

Karanlığına ışık olamadık Gazzeli kardeşim! Yaralarına merhem süremedik yeterince. Sular seller gibi akan kanını durduramadık bir türlü. Mendil olamadık gözünden akan kanlı yaşlara. Suçluyuz Gazzeli kardeşim, hem de çok suçluyuz!

Sen ömründe hiç uçağa binemedin Gazzeli kardeşim! Sen hep uçakları aşağıdan seyrettin. Uçak sesleri sana hep bombaları ve ölümü hatırlattı! Yüreğini ağzına getirdiler. Batılı çocukları annelerine kavuşturan uçaklar seni annenden babandan ayırdı. Gökyüzünden yağmur gibi yağdırdıkları misket bombalarına hedef oldun güzel kardeşim! Kendin gibi, körpe hayallerin de parça parça edildi kırılalı ellerce.

Büyümenden korkanlar, büyümene izin vermedi Gazzeli küçük kardeşim! Herkes bir depreme dayanamazken sen ruhunda bin deprem yaşadın kardeşim! Seni beton yığınlarının altında bırakıp hayattan kopardılar âh kardeşim âh!

Tebessümlerini çaldılar soluk dudaklarından. Hayatın rengârenk paletinde yüzlerce renk tonları içinde seni tek renge, siyahlara ve âhlara mahkum ettiler. Sana maviyi ve yeşili çok gördüler. Karalar ve karanlıklar içinde bıraktılar seni.

Sen hep öldün be kardeşim, sen hep öldün!

Şair "Bebeklerin ulusu yok" dese de siyonist alçaklar seni gelecekleri için tehdit olarak gördüler, düşman bellediler. Yaşamak en çok da senin hakkın ve henüz hayatı anlamlandırma çağındayken sen hep öldün be kardeşim, sen hep öldün!

Dünyanın neresinde olursa olsun, bebekler ki hepsi günahsız. Hepsi kanatları kırılmış birer barış güvercini. "Babalar çıkarmayın onları akıldan /Analar koruyun bebeklerinizi /Susturun, susturun, söyletmeyin/ Savaştan yıkımdan söz ederse biri"(A. B)

Sana mutlu yaşamayı değil ölümü reva gördü okyanus ötesindeki al-

çak coniler! Beşiğinde apaydınlık ve pembe rüyalar görerek uyumana izin vermediler. Sen annenin ve babanın yaşadığını ve yaşlandığını göremedin, göstermediler. Biricik anneni ve babanı sana çok gördüler bu körpe çağında. Ölümün kurşundan ağır yükü omuzlarına çöktü, bir daha doğrulamadın. Evini başına yıkarak seni molozlarda yaşamaya mahkum ettiler sevgili kardeşim! Seni çitlerden dışarı salmadılar, sana esareti reva gördüler kısa ömründe. Sana annenin sütü gibi helâl olan çocukluğunu yaşatmadılar Gazzeli kardeşim! Senin umutlarını çaldılar göz göre göre. Arkadan hançerlediler seni.

Siyonistler bütün Filistin'i bir açık hapishaneye çevirdiler kardeşim!

Bütün insanları doyurmaya muktedir olan bu dünyada sizi açlığa ve susuzluğa mahkûm ettiler Gazzeli kardeşim! Bu yüzdendir ki yediğimiz lokmalar boğazımızda düğümlendi üç öğün. Pınarların başında olsak da utancımızdan kana kana içemedik. Üstad Necip Fazıl'ın deyiimiyle "Bir kişiye tam dokuz, dokuz kişiye bir pul"u reva görenler" aynalara bakarken o kara suratlarından hicap duymadılar ne yazık ki.

Siyonistler bütün Filistin'i bir açık hapishaneye çevirdiler ne yazık ki! Seni acılarınla bir başına bıraktık Gazzeli kardeşim. Sana sahip çıkamadık Müslümanlar olarak. İslâm kardeşliği lâfta kaldı ne yazık ki. Seni, bize en çok muhtaç olduğun bir zamanda yüzüstü bıraktık heyhat! Yeterince çaba gösteremedik derinlere işleyen acılarını hafifletebilmek için. Bizi yüce Rabbimize, bizi sevgili Peygamberimize şikâyet etme ne olur kardeşim! Gafletimizi o asil duruşunla perdele. Bizleri affeyle ne olur kardeşim? Hakkını helâl eyle bize kardeşim, hakkını helâl eyle! Helâl eyle! Helâl!

ZİHNİNİN ESARETİNDE POLAT KAYACIK

Doktor Aysel, elindeki hasta dosyasına göz gezdirerek hemşire odasına girdi. Hafifçe başını kaldırarak:

— Metin Bey 17 numarada değil mi? Kendi isteğiyle kliniğe yatması çok ilginç. Aylardır verdiğimiz emeğin karşılığını alıyoruz sanırım, dedi.

Hemşire Zehra, oturduğu koltuktan kalktı ve kahve makinesine doğru yöneldi. Raftan aldığı kupayı doldururken iç çekti:

— Sonsuz sabrınıza ve ilginize hayranım, hocam. Otuz yıldır psikiyatri servislerinde çalışıyorum, böyle bir hasta görmedim. Adam, psikiyatri bilgisini adeta bir silah gibi size karşı kullandı. Seyirci kalmak kolay değildi...

Doldurduğu kahveyi Aysel'e uzattı. Aysel hafifçe gülümsedi, yakındaki koltuğa oturdu ve kahvesinden bir yudum aldı:

— Aslında, bu bilgisi sayesinde burada. Biz sadece onunla bir güven ortamı kurmayı başardık. Şimdi asıl sorun, hayali arkadaşı Serhat.

Zehra kahkahayı bastı.

— Ah, evet! Bir de baş belası Serhat var!

Aysel ciddiyetini koruyarak devam etti:

— Aslında gülmemelisin. Her ne kadar bir halüsinasyon gibi görünse de, psikolog olduğu halde Metin Bey'in hezeyanları, kaygıları ve gerçeklik algısındaki bozulmalar Serhat'ta vücut buluyor.

Zehra mahcup oldu:

— Özür dilerim, boş bulundum. Elbette yaşadığı acıların farkındayım. Ama şu Serhat'ın her şeye bir cevabı olmasına sinir oluyorum.

Bu kez Aysel kahkahayı koyuverdi.

Kliniğin 17 numaralı odası, özel hastaların tedavisi için ayrılmıştı. Sade ama oldukça şık döşenmiş-

ti. Odada ilk göze çarpan lila rengi duvarlar, modern berjer koltuğun arkasındaki duvarı süsleyen resimdi. Her ne kadar kopya olsa da Pyotr Konchalovsky ait çok hoş bir natürmort tablo, lila duvarlarla beraber kliniğin hedeflediği huzur ve sakinlik hissini yansıtıyordu.

Metin, klasik hasta kıyafetiyle yatağın kenarında oturuyor, karşısındaki berjer koltukta biri var da konuşuyormuş gibi o yöne dikkat kesilmişti. Duydukları karşısında hoşnutsuzluğu yüzüne yansımıştı.

Metin Vural, varlıklı bir ailenin zeki oğluydu. Mutlu geçen çocukluğu başarılı bir tahsille devam etmişti. Ancak üniversiteden dereceyle mezun olup New York'taki Columbia Üniversitesi'nde psikometri yüksek lisansına başladığında, zihninin karanlık dehlizlerindeki yolculuğu başlamış oluyordu.

Yurttaki oda arkadaşının bir Türk –Serhat– olması uyum sürecini kolaylaştırmıştı. İlk zamanlar her şey yolundaydı. Derslerine yoğunlaşıyor, boş zamanlarında Serhat'la entelektüel sohbetler yapıyorlardı. Ancak bir gün, bilgisayarındaki tüm e-postaların birileri tarafından izlendiğini fark etti. Telefonunu kontrol ettiğinde onun da dinlendiğini anlayınca panikledi. Hızla odadan çıktı ve kampüste Serhat'ı aramaya başladı.

yere baktı ama Serhat'tan iz yoktu. Gece yarısını geçmişti ki, Serhat odaya döndü. Metin ona sert çıktı:

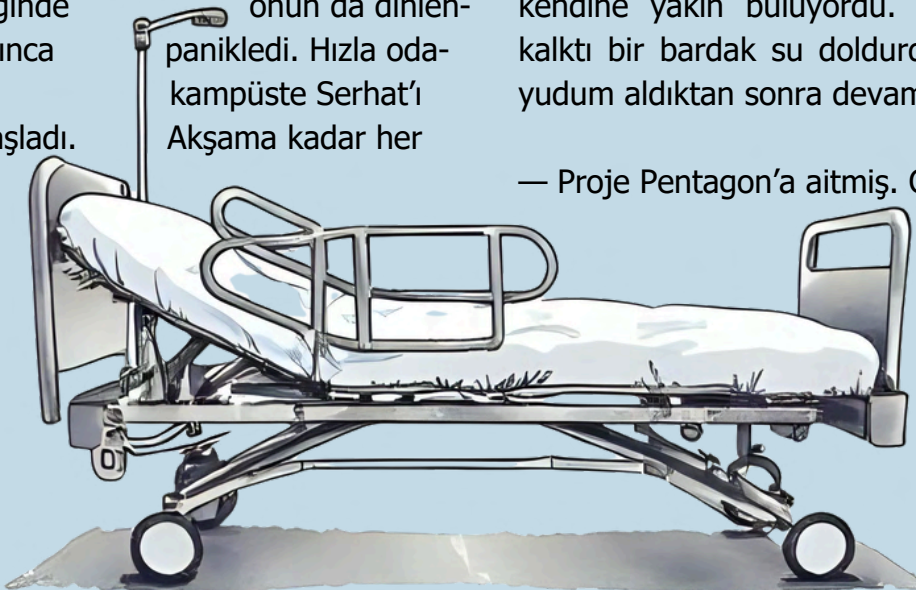
— Sen nasıl dostsun? İhtiyacım olduğunda ortada yoksun! Telefonum dinleniyor, e-postalarım izleniyor. Bunları paylaşabileceğim tek kişi sensin ama gece yarılarna kadar yoksun!

Serhat, sakın bir şekilde yatağına oturdu, Metin'e birkaç saniye baktı ve yavaşça konuştu:

— Bir süredir ben de farkındayım. Ama seni paniğe sürüklemem için susuyordum. Bir haftadır tüm öğrenci gruplarıyla temas halindeyim, bazı şeyleri araştırıyorum. Görünen o ki "Örtük Sınıf Analizi" dersindeki Mister Mc Perkins ile "Çok Değişkenli Örtük Gelişme" hocası Mister Eliot bazı öğrencileri testlere tabi tutuyor. Başarılı olanları izlemeye alıyorlar. Amaç, Amerika'nın ulusal çıkarlarına uygun olup olmadıklarını tespit etmek. Uygun olanlar eğitiliyor, diğerleri ise... bir şekilde ortadan kaldırılıyor.

Metin, duydukları karşısında şok olmuştu. Her iki hocanın derslerine giriyor ve onları kendine yakın buluyordu. Serhat yataktan kalktı bir bardak su doldurdu, sudan birkaç yudum aldıktan sonra devam etti:

— Proje Pentagon'a aitmiş. CIA koordinesin-

de... Toplamları manipüle etmek ve medyayı yönlendirmek için yüksek IQ'lu psikologlar toplanıyor. Ve sen de seçilenler arasındasın.

— Serhat, bu söylediklerinden emin misin? Burası benim ülkem bile değil. Böyle bir projenin parçası olmak... insani değil. Üstelik seçme şansı da yok...

— Ben her zaman yanımdayım kardeşim. Çok düşündüm... Kaçmaktan başka çıkar yol yok, dedi.

Ertesi sabah, Metin JF Kennedy hava limanı yakınlarında donmak üzereyken polisler tarafından bulundu. New York- Presbyterian hastanesinde hipotermi tedavisi tamamlandıktan sonra psikiyatri servisine sevk edildi. Yakınları kısa süre içinde geldiler ve Paranoid şizofreni teşhisi konduğunu öğrendiklerinde, doğal olarak inanmak istemediler. Bu kadar zeki ve çalışkan birinin böyle bir hastalıkla adının anılması onlar için yıkım oldu. Metin gözlerini ilk açtığında karşısında Serhat'ı gördü. Serhat:

— Başaramadık dostum, çok üzgünüm. Şimdi sana deli olduğun iftirası atarak, imha planını başlattılar." dedi.

Ailesi Avrupa ve Türkiye'de birçok doktor gezdi ama teşhis hep aynıydı. Neticede hastalığı kabul etmek zorunda kaldılar. Fakat Metin hasta olduğunu hiç kabul etmedi ve tedavi sürecini sürekli sekteye uğrattı. Hastalıktan kaynaklı saldırganlığı ve agresifliğine bir de ukala tavırları eklenince çevresindeler birer birer uzaklaşmaya başladılar. Yaşadıkları malikânenin müştemilatını onun barınmasına ayırdılar ve böylece insanlardan, toplumdan kısacası hayattan izole ettiler. Sadece annesi Ayşe Hanım her şeye rağmen yanından ayrılmadı, müştemilatta Metin'le birlikte yaşamaya baş-

ladılar.

Serhat da hiç yanından ayrılmadı, Metin'in hasta olmadığını dair kanaatinin en büyük sebebi, onun telkinleriydi. Ayşe Hanım'ın ısrarı düzenli ilaç almasını sağlıyordu fakat rehabilitasyon, destek programlarını ve terapileri sürekli aksatıyordu.

Zamanla Metin'in felsefe ve meta fiziğe olan ilgisi arttı, sürekli okuyor, okuduğu kitapların eleştirilerini Serhat'la yapıyorlardı. Hatta kimi düşüncelerini kaleme alıp, posta yoluyla çeşitli gazete ve dergilere göndermeye başlamıştı. İşi öyle bir noktaya taşıdılar ki, artık yaşayan en büyük filozofun ve ölüme çare bulması muhtemel simyacının Metin olduğuna karar kıldılar.

Basın Metin'in mensup olduğu ailenin kimliğini öğrenince ona büyük ilgi göstermişler ve ailenin kapısına dayanmışlardı. Gazetelerde 'Tanınmış ailenin oğlu deli mi, dahi mi?' manşetleri atılınca, bu durum aile üyelerinin hoşuna gitmemiş ve Metin'e kliniğin yolu görünmüştü. Böylelikle, Metin'in Doktor Aysel ve hemşire Zehra ile yolları kesilmiş oluyordu.

Basın Metin'in mensup olduğu ailenin kimliğini öğrenince büyük ilgi göstermişler ve ailenin kapısına dayanmışlardı. Gazetelerde 'Tanınmış ailenin oğlu deli mi, dahi mi?' manşetleri atılınca, bu durum aile üyelerinin hoşuna gitmemiş ve Metin'e kliniğin yolu görünmüştü. Böylelikle, Metin'in Doktor Aysel ve Hemşire Zehra ile yolları kesilmiş oluyordu.

Bu son gelişi ise diğerlerinden farklıydı. Bu defa kendi isteğiyle gelmişti. Bu durum, Aysel'in dikkatinden kaçmamıştı.

Aysel ve Zehra 17 numaralı odanın kapısını

çalıp içeri girdiler.

— Merhaba Metin Bey. Şayet Serhat da buradaysa, ona da selam. Nasılsınız?

Metin ayağa kalktı, hafifçe gülümsedi:

— İyiyim, teşekkür ederim. Serhat da burada elbette. Bugün özellikle kabalık ediyor. Annenizin şizofren olması nedeniyle sizde travma yarattığını ve bunun etkilerini hâlâ taşıdığınızı söylüyor.

Aysel'in yüzü kızardı. Öfkesini belli etmeden cevap verdi:

— Bak sen Serhat Bey'e... Teşhis bile koymuş. Neyse, bu sürpriz ziyaretin sebebi nedir?

Metin hafifçe başını eğdi:

— Bu defa Serhat'ı değil, annemi dinledim. Klasik olacak ama "Bozuk saat bile günde iki kez doğruyu gösterir." derler ya... Siz doktorlar beynimin kimyasının bozuk olduğunu söylüyorsunuz, ama bazen ben de doğruları bulabiliyorum demek ki.

Aysel gülümsedi:

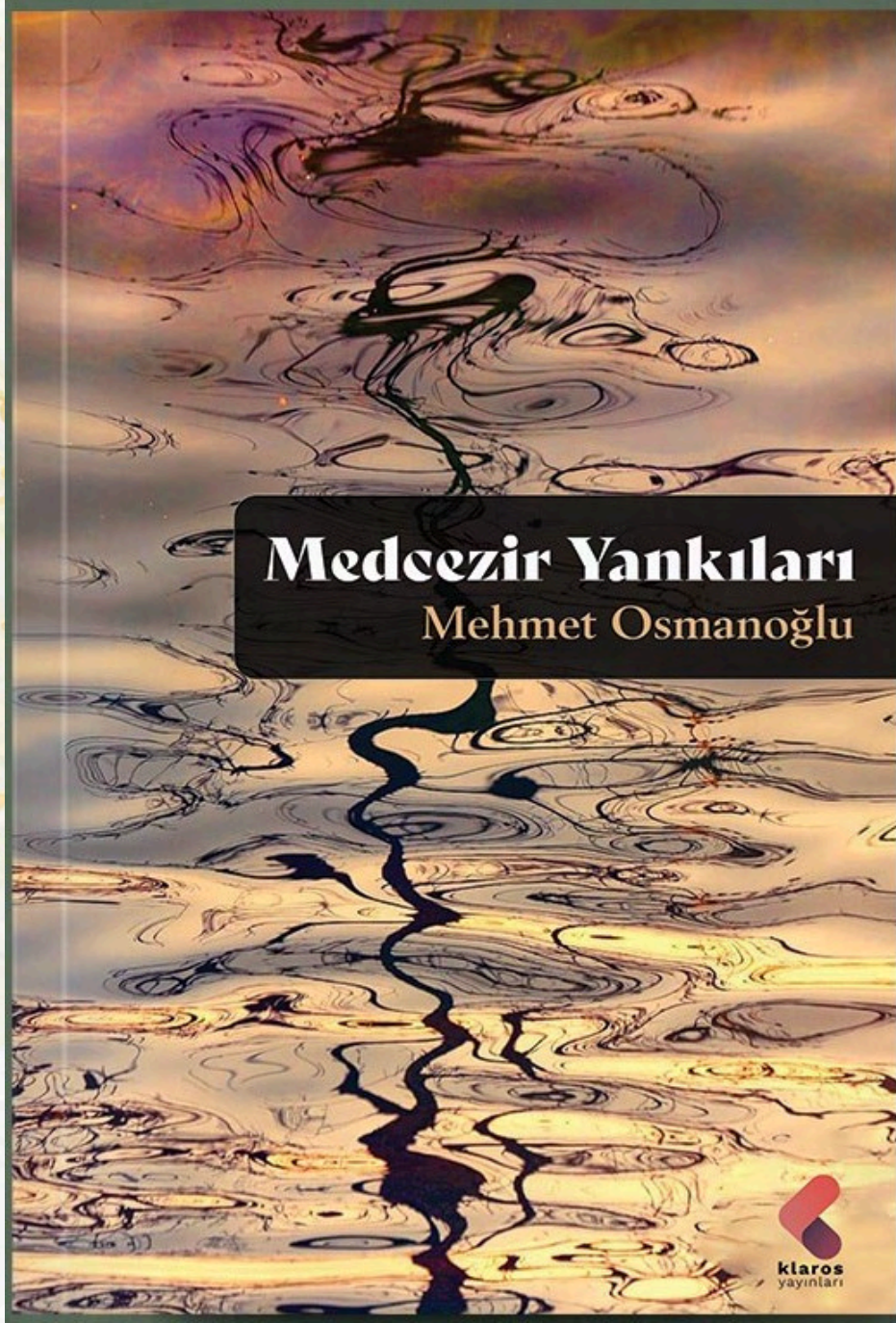
— Ne güzel işte. Demek ki tedavinin doğru seçenek olduğunu anlamışsınız.

— Tam olarak öyle diyemem. Ama sizin tabirinizle hezeyanlar, halüsinasyonlar benim açımdan haklı endişe ve korkular beni çok yordu. Yanlış anlamayın ama böyle yaşamayacağımı fark ettim. Serhat hala bunun kavgasını yapıyor ama... önce onu serbest bırakarak, ikimize de özgürlük vermek istiyorum. Takdir edersiniz ki, şu anda dahi Serhat'ın hakaretleri kulağımdayken, bunu yapabilmemin kolay olmayacağını biliyorsunuz. Ancak sizin yardımınızla bunu başarabilirim. Sadece yardım talep ediyorum.

Metin tekrar yatağa oturdu. Gözlerinde bir tür teslimiyet vardı. Aysel'in gözlerinin içine minnetle baktı.

Zehra, gözyaşlarını gizlice sildi. Aysel yumuşak bir ses tonuyla konuştu:

— Elbette. Biz burada hepimiz, sizi tedavi etmek için elimizden geleni yapacağımıza emin olun. Mademki siz zihninizin esaretinden kurtulma kararını verme cesaretini gösterdiniz, bize de bu zindanın kapılarını açmak düşer.

Tüm kitap satış noktalarında!

**ÂŞIK ÂVNÎ (HOCA ABDULLAH ESER) HAYATI, ESERLERİ VE
SOHBET: "PERİŞAN"
ÂLİMÎ - HALÛK TANRIVERDÎ**

*“Âvnî niye düştün ah u amana
Her bir şey yakışır ahir zamana”
(“Var” adlı şiirinden)*

Âşık Âvnî (Hoca Abdullah Eser) Hayatı, Eserleri

Âvnî Erzurum’un Narman İlçesinin Merkez Tuzla Mahallesinde 01.07.1878 Tarihinde doğdu. Babası Kerimoğulları’nın dördüncü kuşaktan torunu Ömer Faruk’tur. Annesi Narman’ın Sâmikale köyünden aynı zamanda Âşık Sümmânî’nin teyzesi olan Efile Hanım’dır. Kız kardeşi ise Cevriye Hanım’dır. Asıl adı Abdullah’tır. İki evlilik yapmıştır. İlk hanımı Zeliha Hanım genç yaşta vefat edince; ikinci evliliğini Halil Hoca’nın Kızı Safiye Hanımla yapmıştır. Zeliha Hanımdan Güllü ve Mahmut; Safiye Hanımdan ise Hamza, Nuriye, Hatice, Ömer, Osman, Huriye, Ali adlarında çocukları olmuştur. Abdullah, gençlik çağında baba tarafından dedesi Hasan’ın teşvikiyle Hacı Hoca’nın dergâhında Kur’an-ı Kerim derslerine başlar. Kısa süre içinde Kur’anı okur ve baştan sona ezberlemiş olur. Askere alındıktan sonra seferberlik zamanında Kafkasya Cephesinde 6 yıl Rusya’da esir kalmıştır. Yurda döndüğünde 1 sene daha askerlik hizmetine alındıktan sonra 7 yıl aradan sonra memleketine dönmüş ve hayatına Narman’da devam etmiştir. Daha sonraki tarihlerde ayrıca birçok köyde de imamlık görevinde bulunmuştur. Abdullah çok zekidir. Sesinin aşırı güzelliği okuduğu Kur’anla birlikte ünü çevrede yayılır. Halveti tarikatındandır. Medrese eğitimi görmüştür. Daha sonraları Tarikatı Kadiriye’ye mensup olup, Halifelik yapmıştır. “Hâce (Hoca, Âlim, Hoca Efendi); Hevâca (Hocalar Sülalesine mensup) Abdullah” adıyla da bilinmektedir. İd’in (Narman) yetiştirdiği büyük âlimlerdendir.

Hoca Abdullah, bir tasavvuf şairi olup, Âvnî mahlasıyla şiirler yazmıştır. Aynı zamanda doğaçlama şiirler söylemeye başlar. Âvnî; şiirlerinde şekle değil, manaya değer veren, varlık birliği (vahdet-i vücud) inancını ve ilahi aşkı terennüm eden bir mutasavvuf/şairdir. Şiirlerinde mürşid olarak “Abdulkadir Seyyid Yahya”, “Ethem Baba” isimlerine yer vermiştir. Âvnî’nin şiir dili dönemine göre sade olmakla beraber, bazı şiirlerinde ağırdır. Bağlama eşliğinde gazel söylediği bilinmektedir. Şiirlerinin önemli bir kısmı ezgilidir.

Âşık Âvnî’nin elimizde bulunan iki defterde toplam kayıt altına alınan 74 şiiri bulunmaktadır. Şiirleri koşma, ilahi, gazel, kaside, semai, müstezat, muhammes özelliğinde olup, şiirlerinde genelde din, tasavvuf, gurbet, sıla, vatan, sosyal, aşk konuları ele alınmıştır. Şiirlerinde tasavvuf yön daha ağırlıklı olmak üzere, ustaca ele aldığı ve irticalen söylediği deyişleri, bağlama eşliğinde dile getirdiği gazelleri büyük bir rağbet bulmuştur. Âşık Huzurî’nin babası Âşık Keşfi ile ve büyük Teyzesinin oğlu Âşık Sümmânî ile sohbetleri bilinmektedir. Ayrıca 1946 yılında Muhammed Mehmed İlhamî ile yaptığı hasbıhali kayıtlarımızda bulunmaktadır. Şiirlerinde; Peygamber Efendi-

miz'e (SAV) olan büyük sevgisi, dünya hayatının faniliği, yaşadığı toplum ile ilgili yapmış olduğu eleştirileri, okumaya ve çalışmaya verdiği önemi, Seferberlik zamanında Kafkas Cephesinde (Sarıkamış Harekâtında) esir olarak götürüldüğü Rusya'da yazdığı şiirlerinde ise vatan gurbet, hasret konularını büyük bir ustalık ve içtenlikle işlemiştir. Aşağıda sohbette yer verdiğimiz şiirini de yine Rusya'da iken yazdığı tahmin edilmektedir.

Mevcudundan çok daha fazla şiirleri bulunan Âvnî; elimizde bulunan şiirlerini büyük amcasının torunlarından Süleyman İşleyen'e yazdırmış, elimizdeki nüshasının oluşturulması ve düzenlemesini ise Torunu Ali Eser ve diğer Torunu edebiyat öğretmeni Ozan - Şair İhsanî (İhsan Tanrıverdi) yapmıştır.

Âşık Âvnî'nin soyundan gelen ve geleneği devam ettiren birçok ozan, şair, yazar, şaire bulunmaktadır. Bunlardan birkaçına yer verecek olursak; Kızı Gülf Hanım'ın kendisine ait olan ve Erzurum yöresine has manileri bulunmaktadır. Kızı Gülf Hanım'ın beyi olan damadı ise Nurî mahlasıyla şiirleri bulunan Osman Tanrıverdi'dir. Gülf Hanım'ın oğlu olan Âvnî'nin torunu İhsan Tanrıverdi "İhsanî" mahlasıyla; Gülf Hanımın Kızından (Raciye) olan, Âvnî'nin torununun oğlu Halûk Tanrıverdi de "Âlimî" mahlasıyla şiirleri bulunan Ozan, Şairlerdir. Âşık Âvnî'nin Gülf Hanım'dan olan diğer torunu öğretmen Hüsametdin Tanrıverdi, Sümmânî'ye ait bulunan bazı şiirlerinin alıntı kaynağı olup aynı zamanda şairdir. Oğlu Mahmut'tan olma torunlarından Mustafa şiir ve roman yazarı olup, Kardeşi Cevat'ın ise şiirleri bulunmaktadır. Kızı Nuriye'den olma torunlarından Süleyman Yılmaz'ın da roman tarzında ele aldığı eserleri bulunmaktadır. Yine Âşık Âvnî'nin Kızı Huriye'den olan ço-

cukları Saadet ve Derya; Kızı Gülf'den olan Ozan - Şair İhsanî'nin oğlu Deniz ve Kızı Gülf'den olan Raciye'nin diğer oğlu Nihat da şiir yazmaktadırlar.

Âşık, 30.01.1954 tarihinde Narman'da doğduğu mahallede vefat etmiş olup, mezarı Narman Şehir Mezarlığındadır.

Hak Aşığı, gönlü ilahi aşkla çağılayan büyük bir şair olan Âşık Âvnî'ye (Abdullah Hocadedemize) Allah'dan (cc-cş) rahmet diliyorum. Mekânı cennet olsun, mezarı nurlarla dolsun. (Âlimî - Halûk Tanrıverdi).

Faydalanılan Kaynaklar:

- 1.Ozan - Şair İhsanî (İhsan Tanrıverdi İle Yapılan Mülakat (İzmir, 2025)
- 2.Ali Eser İle yapılan Mülakat (İzmir, 2025).
3. Şair Bilalî (Ahmet Ayhan Sağır) İle Yapılan Mülakat (İzmir, 2025).
- 4.Vural, Temel (2012). "Sümmânî'den Günümüze Oltu Havzası Şairleri", Oltu Havzası Kültür Serisi - 4 (Yayın Danışmanı: Doç. Dr. Abdullah Şengül), Oltu Havzası Âşıklar Kültür ve Dayanışma Derneği, Bizim Büro Basımevi Yayın-Dağıtım, 1. Baskı, 2012, Ankara. s. 85-87.
- 5.Çavuşoğlu, Raşit (2019). "Hicaz Yollarında Bir Sufi: Mehmed İlhamî'nin Hac Seyahatnamesi", Medya Reklam Organizasyon Matbaacılık, Metamorfoz Yayıncılık, s.51; 151-154.
- 6.Eser, Semra (2012). "Son Dönem Tasavvuf Şairi, Unutulmuş Bir Şahsiyet: Abdullah Âvnî Eser". Aktaran Temel, Vural (2012).
7. Âvnî - Abdullah Eser'in Şiir Defteri.

Âşık Âvnî (Hoca Abdullah Eser) İle Âlimî - Halûk Tanrıverdi Şiir Sohbeti : “Perişan”
Perişan (Âşık Âvnî - Abdullah Eser)

Âşık Âvnî

Vasfedeyim bende olan hâlleri,
Tutmuyor kalemim, eller perişan,
Gönül arzu çeker gonca gülleri,
Ötmüyor şeydalar güller perişan.

Âşık Âvnî

Gönlümün hevâsı gelmiyor razı,
Dilde kusur vardır, tutmaz elfazı,
Aşkın cür’asında muhabbet sazı,
Tutmuyor tezene teller perişan.

Âşık Âvnî

Derundan gitmiyor yârin lezzeti,
Pirimden alaydım, ben de himmeti,
Benden yüz çevirdi şah-ı halvetî,
Bozuldu her yanımlar kollar perişan.

Âşık Âvnî

Bilmem ki ben kime edeyim nazı,
Hatırdan çıkarma sen bazı bazı,
Avnî’ de arzular görmeye sizi,
Varmıyor ayağım, yollar perişan.

Âlimî - Halûk Tanrıverdi

Bahsedeyim bizde esen yelleri,
Kalmadı takatım hâller perişan,
Kurudu bağ bahçem, susuz dalları,
Kupkuru, bitkisiz, çöller perişan.

Âlimî - Halûk Tanrıverdi

Benimle kol kola türlü emrazı,
Sızılar; işaret eder âraz’ı,
Bağlandı sözlerim, buldum ahrazı,
Ben gibi nicesi, kullar perişan.

Âlimî - Halûk Tanrıverdi

Bozuldu kişinin nefis izzeti,
Ak düşüncelerde kara tezati,
Yükleyip götürdük bulduk mezatı,
Haksız edinilen pullar perişan.

Âlimî - Halûk Tanrıverdi

İz’in olur ise, var olur yüzün,
Bir farkı bulunmaz, az ile uz’un,
Âlimî, bir olsun, öz ile sözün,
Mutmain olmayan dil’ler perişan.

Âşık Âvnî - Hoca Abdullah Eser - 1878-1954

Âlimî - Halûk Tanrıverdi - 05.02.2024

ÂŞIKÎ KELİMELER

vasfetme: anlatma, tarif etme

hâl: vaziyet, durum

şeyda: şaşkın, divane, mecazen; bülbüller

takat: dayanma, güç, katlanma, derman

çöl: hiçbir şey yetişmeyen, olmayan yer; susuz ve ıssız geniş arazi

hâl: takat

hevâ: arzu, istek

elfaz: sözler

cür'a: bir yudumda içilen ve insanı coşturan içki

muhabbet: sevgi, sevmeye, dostluk, dostça konuşma

tezene: mızrap

emraz: hastalıklar

âraz: herhangi bir hastalık vb.nde ortaya çıkan belirtiler

ahraz: dilsiz ya da sağır ve dilsiz

derun: yürek, kalp

şah-ı halvetî: Halveti tarikatının sultanı, piri

nefis izzeti: kişinin öz saygısı, kişiliği, yüceliği, onuru, izzetinefis

izzet: büyüklük, ululuk, yücelik

tezat: karşıtlık, karşıt olma, zıtlık, çelişki

mezat: açık artırma ile satış yapılan yer

iz: belirti, nişan, nişane

uz: iyi güzel, işe yatkın, becerikli, mahir

mutmain: tatmin olmuş, inanmış, gönlü kanmış, emin olan

dil: gönül

Şiirin Kaynağı: Âvnî - Abdullah Eser'in Şiir Defteri, Şiir No.15, s.15

Kayıt: Süleyman İşleyen

Derleme ve Düzenleme: Ali Eser ve Ozan - Şair İhsanî (İhsan Tanrıverdi)

KADININ DEĞERİ NİLÜFER AKINGÜL

İnsanlığın belki de var oluşundan bu yana en büyük handikapı; bir şeyin diğer bir şey ile kıyası olmuştur ve bu problemin en büyüğü ise hiç şüphesiz kadın-erkek kıyasıdır. Oysa Kur'an-ı Kerim, insanı tanımlarken cinsiyet farkı gözetmez; ona "eşref-i mahlûkat" der. Kadın ve erkeğin yaratılışta aynı özden olduğu gerçeği, ilk insan kıssasında bile gizlidir. Allah, Âdem'i yaratırken Havva'yı da onunla birlikte var etmiş, böylece hayat yolculuğunun iki yolcusunu yan yana başlatmıştır. Nisa Suresi'nin ilk ayeti, bu hakikati çağlar ötesine fısıldar: "Sizi bir tek nefisten yaratan, ondan da eşini yaratan..." Bu ayet, kadının ne eksik ne fazla, insanlık yükünü omuzlayan eşit bir varlık olduğunu ilan eder.

Dinimiz, indiği dönemde kadının sosyal statüsünü kökten değiştirmiş, cahiliye diye tabir edilen o dönemdeki Arap toplumunda kız çocuklarının diri diri toprağa gömüldüğü, miras ve mülkiyet hak-

**"Müminlerin en hayırlısı,
ailesine karşı en iyi olanıdır."**

Tirmizî, Menâkıb, 63

kından mahrum bırakıldığı bir ortamda, Kur'an bu yanlış düzeni tamamıyla yıkmıştır. Nisa Suresi 7. ayette "Erkeklerin de kadınların da ana-babalarından ve yakınlarından miras hakkı vardır" buyurulmuş; 4/19'da evlilikte rızanın esas olduğu belirtilmiş; 4/32'de ise kadının kendi malını özgürce tasarruf etme hakkı tanınmıştır.

Peygamberimiz (s.a.v.) bu ilahi hükümleri sadece tebliğ etmekle kalmamış, hayatıyla da örnek olmuştur. Onun yanında kadınlar, eğitim meclislerinde söz almış, ticaret yapmış, sosyal hizmetlerde bulunmuşlardır. Ümmü Seleme'nin devlet meselelerinde fikir beyan etmesi, Hz. Aişe'nin fıkıh ve hadis ilimlerinde otorite hâline gelmesi, Şifâ bint Abdullah'ın pazarda görevli kılınması bunun somut örnekleridir. Bir gün Peygamberimiz, "Müminlerin en hayırlısı, ailesine karşı en iyi olanıdır" (Tirmizî, Menâkıb, 63) buyurmuş; kadına muamelenin, kişinin iman kalitesinin bir göstergesi olduğunu vurgulamıştır.

Anadolu'ya baktığımızda ise, bu ilahi mesajın toprakla, suyla, rüzgârla yoğrulmuş hâlini görürüz. Orta Asya'dan gelen Türk töresi, İslam'ın adalet terazisiyle birleşmiş; kadını sadece evin içinde değil, oba çadırının direğinde de görmüştür. Orta Asya Türklerinde hatun, hakanın yanında devlet işlerinde yer alır, toy meclisinde söz sahibi olurdu. Bu gelenek, İslam'ın verdiği haklarla harmanlanarak Anadolu'da güçlü bir kadın figürü ortaya çıkarmıştır.

Selçuklu döneminde Gevher Nesibe Hatun, Kayseri'de medrese ve darüşşifa yaptırarak hem ilim hem de sağlık alanında hizmet vermiştir. Osmanlı'da Mihrimah Sultan, hayır eserleriyle İstanbul'un simgelerinden olmuştur. Vakıf kültürü sayesinde kadınlar, eğitim kurumları, camiler, imarethaneler, köprüler inşa ettirmiş; hem maddi hem manevi kalkınmaya katkıda bulunmuştur. Bir vakfiye sayfasına düşen mürekkep, bazen bir yetimin karnını doyurmuş, bazen yola düşen bir seyyahın yorgunluğunu gidermiştir.

Günümüzdeki güya çoğu ilim erbabı görünen insanların söylemlerinin aksine Anadolu'nun manevi erleri de bu anlayışı beslemiştir. Hacı Bektaş-ı Veli, "Kadınları okutunuz" derken, aslında Kur'an'ın ilk emri olan "Oku"nun yarısını tamamlıyordu. Mevlânâ, Mesnevî'sinde kadın-erkek eşitliğini, "İkisi de can, ikisi de bir kandilin ışığı" diyerek ifade ediyordu. Yunus Emre ise "Cümle yaratılmışı severim, Yaradan'dan ötürü" sözleriyle kadın-erkek farkını aşan bir sevgi ufku çiziyordu. Bu öğretiler, hem Kur'an'ın hem de Anadolu kültürünün ortak değerlerini yansıtır.

Ne yazık ki zaman zaman kültürel önyargılar, İslam'ın özünden uzaklaşarak kadının sesini kısmış; örf ile dinin sınırları bulanıklaşmıştır. Kimi yörelerde yanlış gelenekler, kadının eği-

tim hakkını sınırlamış, sosyal hayattaki varlığını azaltmıştır. Hâlbuki İslam, kadın-erkek arasında adalet ilkesini koymuş; hiçbir örfün bu ilkeyi çiğnemesine izin vermemiştir. İmam Şafiî'nin dediği gibi, "Örf, şeriata muhalifse geçersizdir."

Bugün bize düşen, hem İslam'ın kadına tanıdığı hakları sahih kaynaklardan yeniden okumak hem de Anadolu'nun köklü saygı, hoşgörü ve dayanışma kültürüyle bütünleştirmektir. Bu, sadece tarihî bir görev değil; aynı zamanda dini bir sorumluluktur. Çünkü adalet, imanının merkezinde yer alır.

Anadolu'nun kalbinde hâlâ, tandır başında pişen ekmeğin sıcaklığıyla, cami avlusunda oynayan çocukların gülüşünde, bayram sabahı annesinin elini öpen bir evladın duasında; kadın ve erkeğin yan yana, omuz omuza yürüdüğü bir hayat özlemi var.

Ve belki de bu özlem, yeniden hatırlamakla başlayacak: Kadın, Allah'ın yarattığı yarım değil; insanlığın tamıdır. Onu eksilten her söz, aslında insanlığın yarısını karartır. İslam ise bu karanlığı aydınlatmak için gönderilmiş en parlak nurdur. Ve her ne kadar Allah'ın kudretinin tecellisi ile yaratma fiilinin tezahürüne vesile olsa dahi unutmamalıdır ki üstünlük "Ancak ve ancak takvadır."

GÜL YORGUNU NURULLAH ÖZDEMİR

Ne korkunç uğultu ne korkunç gece
Sükûta mihlanmış dil yorgunuyum
Bir sırat üzreyim kıldan da ince
Mecalsiz takatsiz yol yorgunuyum

Hep düştüm doğruldum hep emekledim
Kırk bahçe bezedim kırk yıl bekledim
Yetmedi üstüne ömür ekledim
Ne açan ne solan gül yorgunuyum

Sırdan petek ördüm can kovanına
Bu nice çiçeğin vardım yanına
Ermedim murada tadından yana
Acıyı acıtan bal yorgunuyum

Nefesim pervâne nefesim ateş
Nefesim Kerem'in yangınına eş
Diyardan diyara divane serkeş
Hoyratça savrulan kül yorgunuyum

Bilmiyorum kaç bin mevsim ötesi
Çekilmiş bağıma hazân perdesi
Demli mihricanın hicrân içresi
Yaprağı kurumuş dal yorgunuyum

Ne kadar gâm ehli varsa dünyada
Her bakışta beni görür aynada
Ey hüznün bu devran kalmaz sanada
Melâl girdabında kul yorgunuyum

Göğsümün üstünde çile perçini
Birde bıçak vurun görün içini
Yaşadım hayatın türlü linçini
Narmânî kocalmış hâl yorgunuyum

YALNIZLIK İPİ ALİ AĞIR

Zamandan aylarım kayıp düşünce,
Kırıldı ömrümün tüm mevsimleri.
Zulmeti üstüme örtünce gece,
Siyaha boyadım mor iklimleri.

Yollar yokuş, yürümekten yoruldum,
Dağ misali sırtımdaki kamburlar.
Şimşeklerle gözlerimden vuruldum,
Saçlarımı ıslatmıyor yağmurlar.

Acılarım çiçek açar her seher,
Yaram derin, derdimin yok dermanı.
Umut bulutları serapmış meğer,
Bir vakitte tutsak ettim zamanı.

Zihin boşluğumda esrar yumağı,
Cevabı olmayan meczup sualler.
Çöllerden habersiz ebemkuşağı,
Avcumda kanadı kırık hayaller.

Rüzgâr, yanık bir göçebe türküsü,
Estikçe bengi su oldu hüznüme.
Dalga dalga iç sesimin yankısı,
Pervaz etti bugünümünden dünüme.

Rengi solmuş yüzümde taş izleri,
Kırıklar birikti gönül heybemde.
Sükût havanında ezdim sözleri,
Savurdum, kalmadı harf alfabemde.

Derinleştirdi içimdeki uçurum,
Kırk yıllık gölgeme bile ağyarım.
Eriyip tükendi ömür denen mum,
İki âlem arasında diyarım.

Yüreğimin kapısını kapattım,
Aynada kendimle tanışıyorum.
Yalnızlık ipine kördüğüm attım,
Ruhumla sessizce konuşuyorum.

BAHTIMA KÜSTÜM AĞLADIM MEHMET ALİ VAR

Hep çabayla geçti çileli ömrüm,
Umudu kadere astım ağladım.
Açlığı, gurbeti, hicranı gördüm,
Sabrımı kalbime bastım ağladım.

Körpe bir çocukken tattım gurbeti,
Garip mecnun gibi çektim mihneti,
Onulmaz dertlere salan hasreti,
Acıma tuz basıp kestim ağladım.

İnsanlar gülerken hoyrat gülmedim,
Boşluk denen duyguyu pek bilmedim,
Gereğinden çok bir yerde kalmadım,
Zamanı kendime kastım ağladım.

Hizmet inancıyla davaya koştum,
Hakikat uğrunda engeller aştım,
Gün oldu zor konulara bulaştım,
Beynimi ağzımdan kustum ağladım.

Gayrı bilmem meşgulüm hep işimle,
Dertleri yüklendim dertli eşimle,
Hârı gül eyledim üç can kuşumla,
Ömrümde sessizce estim ağladım.

Bazen devlet engel oldu yoluma,
Demirden ağırdır sözler dilime,
Tam söylerken kordan iki kelime,
Kanuna ters diye sustum ağladım.

Rabbim "oku" diye eylemiş hitap,
Okudum, anladım çetinmiş hesap,
Tüm servetim birkaç makale, kitap,
Ukbâda cezadan pustum ağladım.

Yağmuru, doluyu, boranı gördüm,
Dostuna tuzaklar kuranı gördüm,
Varoğlu'nu sırttan vuranı gördüm,
Değişmez bahtıma küstüm ağladım.

ARMUT AĞACI GONCA İMAMGİL

Gökyüzüne veda ederken her bir kar tanesi, kimin gönlüne konuk olacağını bilmeden serpilirmiş yeryüzüne. Salına salına nazlı edayla çok mutlu geçermiş yeryüzüne iniş serüvenleri.Yeni maceraların tılsımında kendisiyle gurur duyarmış.

Koca yürekli armut ağacına konmuş kimileri, kimi çatılara, kimi sokaklara... En çok da buz tutan yüreklere konmak istermiş, zemheri ayında mevsimin zıddını yaşatıp asık suratları güldürmek için. Can olup cananı esir almakmış muradı. Kollarını açmış bağrına basmış kar tanelerini bizim armut ağacı. Sanki yıllardır beklediği bir tanık edasıyla hemen benimsemiş inci misali bir tanesini. Bir bahar ayında çiçeklerine gebeymiş aslında. Tomurcukmuş dalları, gelin gibi süslenecekmiş vakti dolduğunda. Her mevsim gönül tellerine dokunur, gülümsetirmiş eşsiz tınisiyla içi çürümüş dünyadan sıkılan yaratılanları. Hiç beklenilmeyen anlarda vurur ya aşk insana her çeşit nebatat içinde öyle aslında... Ne kar tanesi düşünürmüş sevdayı ne de bizim gelincik sevdalanmayı.

Armut ağacının yazgısında kar tanesinin aşkına tutulmak varmış seher vakti ansızın. Hayran olmuş kristal şekline, saflığına, can alıcı bakışlarına. Bütün dallarıyla sarmaş dolaş olup yanmış tutuşmuş kara kışına. Ne kötü gün geçirip haftalarını siyaha boyayan insanlardan çekinmiş ne de güzel bir söz duyup onunla bayram eden insanlardan. Güneşle veda edeceklerini bile bile sıkı sıkı sarılmış

eşsiz kar tanelerine. Bütün güzel duyguların tek adresiy-
miş gönül kapısı ve içinde yalana dolana, aldatmacaya
yer yokmuş. Saflığını, tertemiz duygularını hem kök-
leriyle hem tepeden tırnağa dallarıyla kar tanesi-

ne anlatacakmış, aktaracakmış. Kıt vakitle-
rine sığdıramasa da sevdasını, ince duygu-
larını aşılamalıymış. Kısa da olsa bu
maceraları denemeye değermiş. His-

setmekmiş önemli olan sevgiyi, say-
gıyı. Tutunmakmış, tutulmakmış ne
kadar ömrü kaldığını bilmeden. En
ince ayrıntılarına kadar benimsemiş
sevdasını, yarınlarına ekleyip başına
taç etmiş. Mevsimleri de ayrı sever-
miş, dallarını inciten rüzgârları da. En
çok da rüzgâr esince üzülmüş, seydi-

ceği savrulduğu için bilinmeyen diyarlara. Her zerresinin ayrı yerlerde
vücut bulacağını bilir ve bir kez daha âşık olurmuş özgür ruhlu canca-
ğızına. Ne kadar da yapışsa kar tanelerine her güzel nesnenin bir so-

nu varmış. Farkındaymış artık bahara yaklaştığının. Güneşin yarınlara düşman olacağını bile bile armut ağacı anlatmış, kar tanesi yaşamış sevdayı, sevdalanmayı. Hayran bakışların hapsindelermiş. Tabiatın canlanacağı günlere adım adım yaklaşırken hem çocukların hem de bütün insanların gözdesiymiş kar tanesi. En suratsız insanların bile yüzünde gülümseme yaratmış. Hele de gökyüzünden serpilişleri yok mu? Ahenkle dans ederek birbirlerine zarar vermeden yol alırlarmış cennetten yeryüzüne.

Kirden pas tutmuş gönüllere dünyanın beyaz renginin de var olduğunu hatırlatırlarmış. Işıl ışıl mutluluk serpiştirirlermiş tatmin olmayıp başkalarının da huzurunu kaçıran sevimsizlere. Hüzün dolu bakışlara bile tılsım etkisi yaratıp neşe aşırlarmış. Kimi kardan nesneler yapıp yeni bir versiyonda bu benim eserim diye gurur duyarmış. Kimi âşık olduğu kızla kartopu oynarken aşkının canı yanmasın diye atmaya kıyamaz lakin kar tanelerini avucunda yuvarlarken onun da bir canının olduğunu kavrayamazmış. Telefonda karın yağışını anlatan Eslem'in heyecanına ortak olurmuş dedesi. Her yürekte bir iz bırakmış inci taneleri. Armut ağacı kışkansa bile sevdiğinin sadakatinden eminmiş. Veda vakti gelse de hep hayranlarmış birbirlerine. Tükenmek bilmeyen aşk dolaşmış gönül hazinelerinde.

Nisan ayı gelmiş çatmış. Güneş gülümseyerek uyanmış yeryüzüne. Asık suratlı erik ağacı bile artık başka bakarmış, baharda umut taşımış bembeyaz çiçeklerinden. Ve veda vaktigelmış çatmış... Kar tanesi sevdiğinin huzur dolu kucağında damla damla erirken, armut ağacının köklerinde hayat olacakmış, baharı onda yaşayacakmış. Can verip cananında can bulacakmış.

Güneş gülüşünden ısı saçıkça gelin gibi donanmış armut ağacı. Heyecanlıymış can suyuyla, aşkının kanıyla sulandıkça yeni vücutta var olduğu için. Kuşlar gelmiş, yuva kurmuş dallarında. Cıvı cıvı ritim tutmuşlar, musmutlu hayatlarında. Arılar dolaşmış başuçlarında. Hayran bakışlar nazar boncuğuyla karışmış. Yeşille beyazın atmosferi sarmış kış bakışlı insanları. Ve fotoğrafların gülümseyen yüzü olmuş bizim armut ağacı. Hem gururluymuş hem de mahzun. Sevdiceğiyle bütünleşip yeni bir döngüde yaşam enerjisi sunmanın tadını alıyormuş. Bir yandanda mesut günleri anımsayıp gözyaşı döküyormuş. Yolunu kaybetmiş uğur böceği bile çok mutluymuş armut ağacının aşk kokan dallarında. En tatlı yarınlara için armut ağacını evi bellemişler kuşlar, böcekler, alımlı kelebekler.

Yusuf annesinin yaşama sevinci veren sesinin tınısıyla birden irkildi. Pencereden dışarı bakarken zamanın ne kadar geçtiğini anlamamıştı. Nisanın ilk pazarıydı uzun zaman sonra annesiyle kahvaltı yapacaklardı. Bi an en son ne zaman birlikte sohbetler eşliğinde yemek yedik diye düşündü. Maalesef hatırlayamadı. Bel-

ki yaz tatilindeydi dedi kendi kendine. Vize sınavları başlamadan annesini görmek istemiş, ilk otobüsle baba evine Akyazı 'ya gelmişti. Bu mevsim bambaşka derdi hep. Neden diye soranlara ölümden sonra dirileceğimizin kanıtı derdi kâinat. Kuruyan dallara can geliyor, Yaratan nefes üflüyor, doğa yeniden yaşam buluyor derdi. Müstakil evlerindeki bahçe Yusuf için çok özeldi. Bambaşka bakış açıları açıyordu bu sevimli bahçe. Baharın ılık esintisini, çırılçıplak kalan ağaçların giysilerine kavuşmasını iple çeker, o anlara şahitlik etmek Yusuf için paha biçilmezdi.

O gün erkenden uyanmış bahçenin ruhu okşayan ahengine, armut ağacının eşsiz güzelliğine bakarken derin hülyalara dalıp gitmişti. Kendinde eksik olan bir şeyler vardı, biliyordu ama bunun ne olduğunu bir türlü bulamıyordu. Karanlıklarda sıkışan ruhuna ilaç arıyordu. Yarayı açanında, yaraya merhem olanında kendisi, kendi düşüncesi olacağının farkına varması elbet zaman alacaktı. Sevimli armut ağacının gururlu hâli bunları çağırılmış, kar tanesinin yazgısında neler neler hissetmişti. Ruhundan parçalar vardı sıcak iklimlerin eteğinde. Ruha revan bir çift sözü gördü armut çiçeklerinde. Meyveye durmuş, kırağı vurmuş gönüllere selam verircesine bakardı bizim armut ağacı. Ah kar tanem, nur tanem nağmeleriyle ince fikirlere ilham olur, hisdaşlıkla yanar kavrulurdu. Bir gönül inceliğiymiş sevmek, sevdiğini hissettirmek. Bir tutam tuzdu karınca kararınca ilgilenmek. Gökyüzünden yansıyan ışık,cümlelerin öznesi, kelimelerin ilk hecesiydi.Hele de sahip çıkıp,armut ağacı gibi çiçeklendirip güzel yarınlara taşımaknezaketti.Yusuf'ukaybetmişti Kenan ilinde Yakup.... Kuyuya düşmüştü bizim Yusuf'ta bedeni değildi hapiste olan ve ruhuydu kurtarılmayı bekleyen.

Annesi:

-Nur yüzlü Yusuf'um kahvaltı hazır diye seslendi. Yusuf çiçekler arasında dolaşan arılara da, serçe seslerine de veda etti şimdilik. Aslında çiçeklerin büyüüne kapılan kendisine de veda edip kar tanelerine yakışır aşkın ne zaman kapısını çalacağını düşünerek,

-Geliyorum sultanım dedi. Mutlulukla karışık börek kokusunu hissederek mutfağa yöneldi.

HAYAT FAİK KUMRU

*hayat binbir pencere nefes almak harika
kalpleri de açın ki zayi olsun tefrika*

Her hayat kendi düşünce döngüsü etrafında ilerliyor. Kimi dümdüz, kimi eğri büğrü, kimi de ağır aksak yol alıyor. Bu yüzden hiçbir hayat önemsiz değildir. Her yaşamın muhteşemliği, yaşanan olaylarda değil, insana verdiği veya kazandırdığı değerlerde örgüleniyor. Kimileri, yaşadığı her ânı fark edip, hayatı hem güzelleştirdiği hem değerli hâle getirdiği gibi, bazıları da dört bir yandan esen deli yelin önünde kuru yaprak misali sürüklenip duruyor. Herkes yaşadığıyla kıymet kazanıyor, yaşattığıyla bu değeri artırıyor veya eksiltiyor. Niçin yaşadığını anlayarak ömür defterine anlamlı cümleler yazan her insan, ardında okunacak güzel bir hikaye bırakıyor, insani değerlerini çoğaltarak yaşamışsa koskoca bir roman.

Hayat ki herkese aynı şansı tanımıyor. Herkes bulunduğu coğrafya başta olmak üzere, ailesi, cemiyetin ve ailesinin maddî ve mânevî değerleri, mensup olduğu toplumun değer seviyesi ve kültürü, halkın kendi çocuklarına ve gelecek nesillere sunduğu avantajlar kapsamında koca bir dünyayı gözler önüne seriyor. Medenî topluma gözünü açmış şanslı bir insan ile medeniyet seviyesinin basamaklarını henüz çıkmaya başlayan bir milletin çocuğu, eşit imkanların içinde olamayacağı malumdur. Bu durum çelişki ve fırsat eşitliği yönüyle dezavantaj görülse bile, kabiliyetlerin inkişaf edip yükselmesi açısından tam tezat bir durum sergileyebilir. Yani menfî gibi görünen olguların müspet tarafa direksiyon çevirmesi sıklıkla görülen bir gerçektir.

Nice insan var ki umutların söndüğü, yaşamının ve nefes almanın imkansız bir hal aldığı tekinsiz ve uğursuz durumlarda, kendi halkı adına öyle sayfalar açmıştır ki herkesin hayatını kökünden değiştirmiştir. Diğer yandan varlık içinde yüzen bir milletin de öyle azgın nesilleri olmuştur ki dünya sahnesinde hem kendisini hem de milletini tepetakla etmiştir. Herkes için geçerli olmak üzere, hayâta nereden bakıldığının önemi burada yatmaktadır. Her şeyi maddî zenginlikte görüp mânevî yönünü önemsemeyen insan ve insan kitlelerinin büyük toplumsal hastalıklara düşer olup yakalandığı ve sonrasında da tarihten silindiği sabittir.

İnsan için her varlığın, her şeyin önemi vardır. Dünya içindeki pek çok şeyin önemsiz olduğu yanılgısı içinde bulunmak, fitrat, hilkat ve yaratılış kanunlarına karşı gelmek gibi bir garabet ve tuhafıktır. Hemen her şeye değeri nispetinde önem verilmesi insana fayda sağladığı gibi, dünyanın ekolojik sistemine gereken özenin de katkının da sunulduğunu göstermektedir. Canlı cansız her varlık insanla birebir irtibatlıdır. Bu göbek bağı koparılırsa insan da yaşam zincirinden çıkarak hiçliğe sürüklenebilir. Değer yargıları insanın bütün bir aleme göstermiş olduğu duyarlılığı

ve sorumluluğu sembolize etmektedir. Her duygunun karşılığı, her hissin artı ve eksi neticeleri vardır ki bu da yaşanarak meydana çıkmaktadır.

Hayat tecrübesi dediğimiz olay da bu değil mi? İnsan hem kendini hem de tabiatı cari ve geçerli kanunları test ede ede hayat sahnesine kazandırdığı

Her şeyi maddî zenginlikte görüp mânevî yönünü önemsemeyen insan ve insan kitlelerinin büyük toplumsal hastalıklara düşer olup yakalandığı ve sonrasında da tarihten silindiği sabittir.

yaşanmışlıklarla diğer insanlar nezdinde hayata yansıyan güzellikleri ifade ediyor. İşte bu tecrübe dediğimiz yaşanmışlıklar, gelecek açısından her insana içinde olağanüstü değer yargıları barındıran müthiş bir hazine sunuyor. Bu insani sermayeye ister tecrübe diyelim ister beşer yaşamı, her karesi bir insanlık mirasıdır. Bu kadim müktesebat, biri-

kim ve kazanım özelinde, mirasyedi bir harami mi yoksa maziden tevarüs edilen bu büyük sermayeye bekçi mi olacağız, işte bunu tayin edecek olan da bizzat insanın kendisidir.

Dışarıda rengarenk bir yaşam var. Bazısı bir gökkuşağı altında yaşıyorken çoğu kimse de bu ebemkuşağına gözünü yummuş bir halde sadece önüne bakıyor ve burnunun dikine gidiyor. Kafasını gökyüzüne kaldırıp bakmayı düşünmüyor. Koskoca semanın maviliğini hissederek yaşamayı aklına getiremiyor. Bakış zaviyesi ve açısı insan için bir dürbün, bir teleskop olması lazımken, yönünü şaşırılmış kişiler ise inanılmayacak derecede bu anlamlı pencereye simsiyah perde çekiyor. Gözünü yumarak gündüzü gece yapıyor. Geceyi de daha zifiri bir mekan haline getiriyor. Gözünü yuman sâdece kendi dünyasını karartır, başkasının değil. Başkasının değil desek de bu olumsuz görüş bile birçok yanlışı beraberinde getiriyor.

Gideceği yolu belirleyememiş insan ki birlikte olduğu ve beraber yaşadığı insanlara hayatı zehir ediyor. Karanlıklar içinde yaşayan bir insan, herkese hayatı zindan eder. Yalnızca kendi dünyasını kararttığı yetmiyormuş gibi hem ailesi hem iş arkadaşları hem dostları, kısacası çevresini mutsuz edebiliyor. Kimse kimseden bağımsız değil. İstisnasız her insan her insanın hayatına dokunuyor; pozitif ve negatif hislerle. Müspet değer yargıları ile hayâta gülümseyen bir insan, çevresinin neşe ve enerji kaynağı oluyorken, her daim menfi hislerini sergileyen biri de hayatın ışığını söndürebiliyor. Karanlıkları ısıtacak gönül ehli insan ki insanlığa beklenen değeri ve ümidi aşılayabilir. Her insan değerlidir, her insan güzeldir, her insan bir alemdir ve her insan huzurlu bir hayatı sonuna dek hak etmektedir. Her insanın da bu dünyadan payına düşen güzellikleri yaşayarak ayrılmaya hakkı vardır.

Yeni sayfalar açan güzel insanlar, yeni hayatlar örgütleyen değerli insanlar ve dünyaya değer katan kıymetli insanlar ki hem günümüz hem de gelecek günler açısından insanlık için en büyük insani sermayedir. Bu insanlar her nerede bulunursa bulunsun, işte orası cennet misal yerler olur. O mekanlar, huzurun rengarenk manzarasını içinde barındıran bereketli topraklar olur. Daha neler olmaz ki, özellikle de insanın fitratını güzelleştiren her güzelliğin tertemiz menbaı olur. Gelecek nesillerin ümit ışığı, var-

lık ve yaşam sebebi, başvuru kaynağı ve ilham esintileri barındıran gizemli dünyası olur. Kuşakları birbirine bağlayan asli irtibat ve bağlantı noktası olur. Bitmeyen bir sermaye, işleye işleye muazzam bir sisteme sahip olan bir düzen, her yere iyilik seferlerini ulaştıran katarların dizili olduğu diğergâm lokomotif.

'Ben ben' değil de her zaman 'biz biz' diyen insanlık sevdalısı deli yürekler. Kendi hayatının yanında, ulaştığı yerlerdeki yaşamları da iyileştirip güzelleştiren güzel insanlar korusu. En içli nağmeleri kendi insanının yanında, diğer insanlar için de seslendiren cihanşümül ve evrensel senfoni orkestrası. En güzel güfteleri kaleme alan şâir; en hisli besteleri ezgiye ve devamında da notaya döken ehil bir bestekâr. En çirkin manzaraları bile sevimli hale getiren, devasa kabiliyetleri ile rengarenk görüntüler inşa eden insanlık âşıkları. Herkesi kendi canından kabul ederek yola koyulan, gittiği her yerde yüreğindeki güzellikleri ikram eden, kınamalara aldırış etmeden bu koskoca dünyayı nefes alan her canlıya yaşanılabilir mutlu bir yer yapabilmek için diyar diyar dolaşan empatiyle dopdolu fedakâr ve özverili gönüller.

Bu hal, bir ütopya olmasından ziyade, insanlık sahnesinde sergilenmeye başlayan gerçek bir oyunun harika senaryosu. Bu öyle hakikati olan bir hayalî plan ki kayıtsız şartsız herkesin rol alabileceği gerçek film. Burada usta, kalfa ve çırak ilişkisinden daha ötesi, önde görünenlerin kendilerini ifşa etmesi değil, arkada olanları sahneye sürdüğü ve görev devir teslimi yaptığı hakikatler şehri. Burada gösteriş yok. Burada aldatma, kandırma, kanına girme, göz boyama, üçkağıt çevirme, tuzağa düşürme, kapana kıştırma, diz çöktürme, öç alma vesâire ne kadar kötülük varsa bütününün lügatlerden

sevimli bir dünya var herkesi içine alan.

Nasıl ki distopya ve kara ütopya her dönemde yaşanmışsa, insanlık tarihi açısından bir rüya gibi resmedilen hayalî cennet ve ütopya da yaşanmıştır. Ki dünyada tekdüze bir yaşam asla olmamıştır. Biri için güzellik olan bir vakıa ve gerçeklik, başka biri için kötülük olarak kabul edilmiştir. Bakış zaviyeleri olaylara gerçek rengini vermiştir. Güzel gören, güzel düşünmüş; güzel

düşünen de hayatından lezzet almıştır. Niyetteki güzelliğin yapılan işe güzel ve hoş bir renk vermesi gibi, bakış açısı da hâdiselere bakan kişinin hakîkî rengini belli etmiştir.

Hayatın biz insanlara meccanen ve bedava bağışladığı güzellikleri fark edip duyumsayarak

yaşayamıyoruz. Hep bir engele, bariyere ve manialara takılıyoruz. En ufak kederleri büyütüp hayatı bir kaos gibi görerek günleri ıskalayıp kaçııyoruz. Giden gün dönmüyor maalesef. Her günü, her saati, her dakikayı, her saniyeyi, her saliseyi, kısacası her ânı bize verilmiş bir ödül ve armağan gibi görmeli ve o çerçeve içinde olayları değerlendirmemiz lazım. Güzel ve çirkin yaşamak bizim elimizde. Beyaz, siyah veya gri boyamak yeteneğimize kalmış bir vaka. Oysa hayat özelinde her varlığa rengarenk bakmak ve binbir çeşit renk ile boyamak her manzarayı. Her şeye olumlu tarafından yaklaşmak ve her olayı bir güzelliğe ilk merdiven yapabilmek.

Devasa kainatın dopdolu boşluğunda yüzen nice galaksi, nice gezegen ve nice bilinmeyen alemleri bağrında saklayan bu müthiş varlık havuzu ve ilahî silsile ne kadar da gizemli. Bu mevcudat içinde bir kum tanesi büyüklüğünde dahi olmayan bu koca dünyamızın güzellikleri böyle muhteşem ise, o bilmediğimiz yerlerin göz kamaştıran sahneleri nasıldır acaba? Burada şahit olduğumuz renklerin dışında hangi renkler var acaba? Hangi manzaralar, hangi mekanlar ve hangi varlıklar var? Bütün bunların yapı taşı

nedir? Bunları inşa eden Kudretin sınırları neresidir? Olmadığı belli ki nice bilim insanının dünya insanlığına sunduğu bilgiler ışığında bu sonsuzluğu ne aklımız alıyor ne de tasavvur edebiliyoruz.

Aklın sınırlarından ziyade kalp ile algılanabilecek bir alem söz konusu. Bu işin sadece manevi olarak bilinebileceği ayrı bir konu lakin ilim ve bilim insanları eliyle insanlığın şahit olduğu görüntüler, bu koca varlık sahnesinin bize yansıyan yönüne tanık oluyoruz. Demek ki kainata nispeten bir kum tanesi bile olmayan mini minnacık dünya dışında nice bilinen ve bilinmeyen hayatlar var. Ki bu dünya içinde bile gözle görünen ve görünmeyen sayısız varlıkların harika hayat akışı devam ediyor. Mikroskobik bir alemin kapılarından içeri girenleri hayrete düşüren o mucizevi ve olağanüstü canlı varlıklar, insana bu hayatı tekrar tekrar sorgulama gereğini hissettiriyor. İnkâr eden etsin. Kulağını kapatan ve gözünün yuman da varsın kendi hissesine düşeni ifa etsin. Şaşmaz olan bir hakikat şu ki var olan her şey kendi ekseni etrafında hayat sürmeye devam ediyor.

Burada ufak bir arazi için birbirini boğazlayan insanlar, bu koskoca varlık aleminde ne ifade ediyor? Kocaman bir

hiç. Hayatı güzelleştiren husus da buranın hiçliği değil mi? Bu hiçlik içinden sıyrılıp, bilinmez ve görülmez mekanlara yelken açan insanlar nereye gidiyor veya şimdi neredeler? Sorgulama olmadan gerçeğe erişmek mümkün değil. Her sual ve soru gerçeğe açılan bir pencere ise, bu manzarayı temaşa edip seyreden ilim erbabına da kulak vermek elzem bir durum. Gözünü yuman gündüzü nasıl kendisine karanlık yapıyorsa, gerçeğe kulağını kapatan da var olan güzelliklere muhatap olamayacaktır.

Bu farkında oluşu yakalamak ve bu farkındalık içinde nefes alabilmek çok değerli bir duygu olsa gerek. Hayatının rengini kendi güzel boyası ile boyayabilmek, iyi insanların bir remzi ve işaretidir. Hayatın süresi çok kısa. Son vakit belli değil. Bu vetire ve süreç insanın gerçeği bulup yaşaması için birçok tehlikeleri içinde taşıdığı gibi birçok sürprizi de sakladığı aşikar. O gizemli kapıyı bulmak, şifresini çözmek ve ismi huzur olan diyara adım atmak için her beşer, içinde var olan gönül parolasına muhtaç. Zor olduğu kadar kolaylıklara da kapı arılıyor.

İnsan için hissettiği, gördüğü ve yaşadığı vardır ama bilinenin ve görünenin çok ötesinde de vâkıf olamayacağı

nice gerçek vardır. Bu hayat perdeleri o kadar çok ki hangisi açılrsa, içinden bir matruşka misali, birbiri içine girmiş büyük küçük hayatlar ortaya çıkıyor. İnsan ki tabiat hadiseleri karşısında ne kadar aciz, ne kadar eli kolu bağlı ve ne kadar da yardıma muhtaç tecrübesiz ve masum bir çocuk. Bir zelzele, yer sarsıntısı ve deprem, bir sel, bir fırtına veya ufak bir ayak burkulması, koca bir insanı yerle yeksan ediyor. Kendini güçlü, kuvvetli, cesur ve yenilmez gören sayısız insan, minicik bir böceğin ısırmasıyla zehirlenip hayâta veda edebiliyor. Öyle garip, acayip ve anlaşılması zor olaylar zinciri birbiri ardınca ilerliyor ki herkes karşısında naçar ve çaresiz kalıyor. Vaveyla koparıyor, feryat ediyor, çığlık atıyor ve yaygara yapıyor. İki göz iki çeşme pişmanlık gözyaşları döküyor. Teslim-i silah ediyor. Aman diliyor. Ve nihayetinde beklenen postacı son tebligatı sunduğunda da vakit çok geçmiş oluyor.

O yüzden insanın devridaimleri hangi çarkın üzerinde dönüyorsa dönsün, her son gelmeden, her ânı güzelleştirmek kişinin elinde. Hayattaki isleri ve kirleri atarak, yaşama his katarak ve ömrü neşelenerek sürmek en büyük mutluluk. Son vaktin ne zaman geleceği meçhul. İyi ki gizli kalmış. Yoksa hayat, sonu

belli olan bir kâbus olurdu. Muayyen ve vakti belli olan bir hayat, her insana işkence olurdu. İdamını bekleyen ümitsiz bir mahkum gibi sönük, renksiz ve verimsiz geçerdi. Veya çılgın bir insanın elindeki hayat ise başkaları yönünden hapis ve bir çile hâline gelirdi.

Şükür limanına demirleyen hayat gemisi hareket saatinde, selamet sahiline varmak için dürüst bir rehber ve gönül rotasının eşliğinde seyranececeği doğru bir güzergaha ihtiyaç duyacaktır. Yöneleceği huzur ülkesine ve ebedi memleketine temiz bir şekilde varacağı ümidiyle kendi gerçeğine erecektir. Her maceranın sonu iyi olmayacağı gibi, her insanın da varacağı yer aynı olmayacaktır. Güzele ermek isteyen, niyetindeki güzel ile buluşacak; içindeki derin ve dipsiz boşluğa düşerek boğulan şaşkın beşer de kabul etmediği hakikat ile yüzleşecek. İşte o zaman kimi eyvah diyecek, kimi de oh deyip rahatlayacak.

Sonu son görmeyip ebediyete dil-beste ve âşık olan talihli insanların gönlü selam ve güven içindeyken; sonu son görerek o zifiri karanlığın girdabı içinde yitip giden bahtsız beşerin de veyl çukurunda pişmanlık sarhoşu olacağı Nebvî beyanın şerhi.

melul melul bakıyor inim inim iniliyor
hakikate sırt dönen gerçeğini dinliyor

SONSUZLUK İSTASYONU MUZAFFER EKİNCİ

Ölüm, âşıklar arasında bir firak değil, bilakis aşk ve muhabbeti artıran bir tiryaktır. Ölüm, toprağı bir gelinlik gibi saran beyazlığı yaran bir nevruz çiçeğidir. Öyle bir çiçektir ki bu, esen rüzgârın tatlı ritmiyle düşmanı bile kendine mest eden bir mahbubedir.

Yokluk ve doğum sancısını içinde barındıran ölüm, yeryüzünde insanoğlunun üzerinde mutabık kaldığı tek gerçek, tek hakikattir. Bu hakikat karşısında şarkılar, şiirler, ağıtlar, efsaneler, romanlar ve mitolojiler insana hep bu ölümü ve onun bilmezlik karşısındaki çaresini anlatıp durdu. Semavi dinler ise insana ölümden sonra ebedi bir hayatın varlığını telkin ettiler. Dinler ölümü korkulacak bir vakıa olmaktan çıkararak, yeryüzünde Allah'ın tüm canlılara adil bir şekilde dağıttığı müstesna bir nimet olarak nitelendirmişlerdir. Zira ölümü ve ölümün acısını bu şekilde teskin etmişler. Öyle olmasaydı eğer, insanoğlu, dünya hayatının bunca sıkıntıları karşısında volkan gibi patlaması gerekirken toprak gibi ufalanır mıydı hiç?

Ölüm, zahiren bir yokuş zannedilirken, hakikatte bir değişimin, bir dirilişin adıdır. Tıpkı ördüğü kozada mahkûm zannedilen bu tırtılın daha sonra kozadan çıkarak kelebek olup uçuşması gibi insan da kelebek misali, ahiretin bir nevi durağı olan kabirde ölümsüzlüğe kanat çırpacağı zamanı bekler. Çünkü ölüm dediğimiz şey, insanın kemalat yolcuğunun bir evresidir. Bu hakikate vakıf olanlar, büyük bir sınava hazırlanır gibi ölüme hazırlanmışlar. Ölmeden önce ölüp, bu fani dünyanın fenalıklarından kendilerini sıyrıp ebediyetin kapısını aralamışlardır. Bu anlayışın tabii neticesi olarak onlar, bu fani dünyadan göç ederken eylemleri ve söylemleriyle bu darı dünyaya inciler ve yakutlar serpiştirmişler. Bu inci ve yakutlar ki, ölümün dayanılmaz ağrısına ebediyet arzusunu zerk eden ilaç olmuşlardır.

İnsanın; yokluğa, zevale, firaka ve yaşlılığa tebdil ederken ömrü, sanatkârının zaman darbeleriyle an be an kırışırken gül misali yüzü, çürürken dağ gibi bedeni ruhu ise tüm benliği ile ebediliği arzular. Yaşadığı bu olumsuzluklar karşısında manevi teskin ilaçları olmasaydı şayet dayanabilir miydi yufka yürek?

Ey nazenin yüreğim, kırka iki kala hala ölümden korkarsın! Yunusvari haykır yüreğim: "Korkma, ölümden zira ebedi varsın" de. Bu öyle bir ebedilik ki, ne geçmişin acı ve sıkıntıları, ne de geleceğin kaygısı seni sersemleştirmeyecek. Korkma yüreğim, orada seni bambaşka bir hayat, bambaşka bir dünya bekliyor olacak! Korkma, buradaki fenaliğe mukabil, orada bir ebedilik göreceksin. Buradaki nimetlere mukabil, orada asıl lezzetlere vasıl olacaksın. Korkma, kendini kader-i ilahiye'nin şefkatli kollarına bırak ve tatlı tatlı uyu!

GİDERİZ SATILMIŞ ŞEN

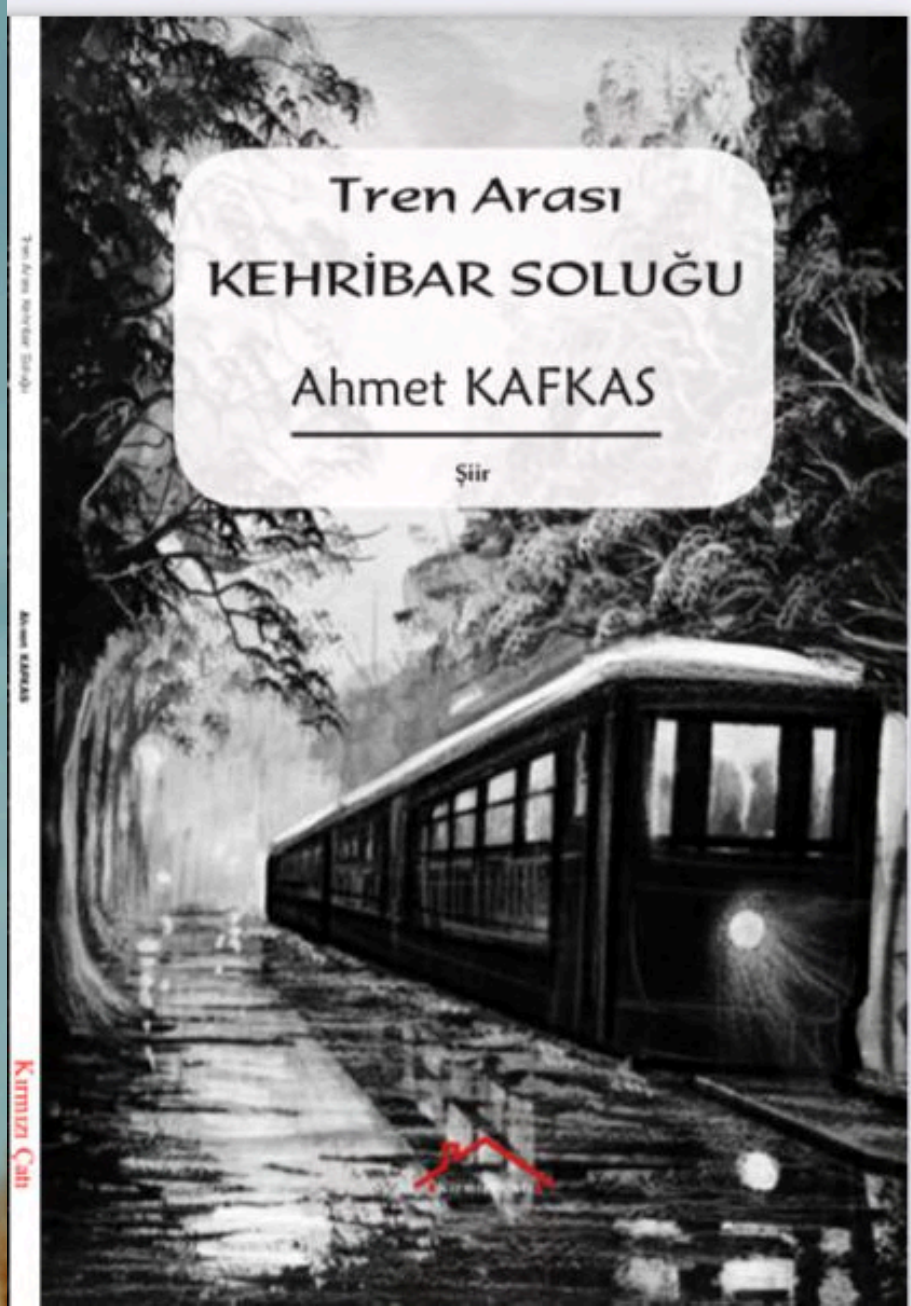

Demlenir derinde bir eski yara,
Aşkın ocağında dağlar gideriz.
Hüznün seherinde düşer yollara,
Sılayı gurbete bağlar gideriz.

Bir ilkyaz meltemi uzak diyardan,
Mor dağlar ürperir soyunur kardan.
Gün erişir çağrı gelir o yârdan
Toplanır ölümler sağlar gideriz.

Fener siste yiter görünmez kara,
Dalga döver yanaşılmaz koylara.
Serip türkümüzü kurşun çaylara
Uzaktan uzağa çağlar gideriz.

Eyübüm sırdır bu ayan bulunmaz,
Yolların nabzını sayan bulunmaz,
Heyhat! Sözümüzü duyan bulunmaz
Gizliden gizliye ağlar gideriz...

Tüm kitap satış noktalarında!

AŞKA DAİR NURİ PEKSÖZ

Ay ışıgım çözme saçın telini,
Güzelliğin dilden dile düşüyor.
Uzat yüreğime körpe elini,
Bahtıma bu bitmez çile düşüyor.

Hayaline adamışım bu canı,
Yakaladım bir an bendeki seni,
İşte bak sonunda bülbülün kanı,
Yine bir yaralı güle düşüyor.

Bütün masallarda böyle olurmuş,
Mutluluk parayla soyla olurmuş,
Biri Mecnun biri Leyla olurmuş,
Bak, yine sevenler çöle düşüyor.

Kervanlar terk etti hanları son kez,
Ateş rehin aldı canları sen kez,
Dinle ay ışıgım bunları son kez,
Şimdi her şey elden ele düşüyor.

SULH ORUÇ DADAŞI ELMAN

Savaşlı dünyamız neye gerekdir
Kan dolu deryamız neye gerekdir
Dehşetli rüyamız neye gerekdir
Dünyanın var-yoku, sülhe möhtacdır

Su tək akıdılan, kanlar yerine
Yarpak tek tökülen canlar yerine
Yarımçık koyulan, anlar yerine
Dünyanın ac-toku, sülhe möhtacdır

Analar yüreyi yanır cengide
Atalar yaşıyor ömrün tengide
El birlik istiyirr cengi, sengide
Bu dünya en çoku, sülhe möhtacdır

Arzular puç olur, kurşun sesinden
Uşaklar ayrılır ruh, nefesinden
Ümidler yaranır, sülh hevesinden
Elmanın hürr oku, sülhe möhtacdır

İYİLEŞME SEHER ERCAN

Sokak lambalarının ışıkları birden yanıyordu. Dışarıda hafif bir esinti, kulaklarımda çocukların o çığlık çığığa kahkaha sesleri... Yankılanıyordu evin duvarlarından miniklerin, terliklerinin vik vik sesleri. Bir sokak oyunuydu bizim bu kendinden kaçış, içe dönüş hikâyesi. Kiminin o meşhur yaz akşamlarıydı, serinleten içimizdeki nefesi. Yıldızların tüm hayallerimizi süslemesiydi belki de bu savruluşumuz. Geriye dönebilsek. Biz de yeniden çocuk olabilsek, çocuk kalabilsek ya keşke. Çaresizlik adında bir gerçeği koklamıştı çoktan burnumuz nafile. Zaten kedilerden dua isteyişimizde vardı bir enkaza uğramışlık. Belki hayat ağır gelmişti belki de hayatımızdakiler. Fazlasıyla yük olmuş gibiydik yerküreye. "Ait olunacak bir yer mutlaka olmalı." derler ya. Ancak ben bilmiyorum galiba ait olmayı, ait hissedebilmeyi... Nereye, hangi memlekete ait olacağımı... Yoksa o gurbet sürgününe mi? Hani rüzgârın savurduğu, türkülerin çağırdığı...

Neyse ki biraz sessizdi ruhum. Her iç huzursuzluğuyla sineye çekip baş edebilirdi. Kelimelerle sessizce anlaşip cümlelerle başarılı bir senfoni oluşturabilirdi. Yalnız solurdu hayatı. Bu yüzden ağaçların gövdesine sarılır, dallarına tırmanır, yaprakları gibi yemyeşil olabilmeyi düşlerdi. Yolları yeşil olsun, gönlü bahara dönsün isterdi. Güneşin gökyüzüne yakışan yanını severdi hep. Yağmurlu günlere pek alışık değildi.

Herkesin onu sevdiği, sevmeyi öğrenebildiği kadar severdi kendini. Başkasını ise güzel severdi. Bahçedeki her bir gülün adı vardı onun için. Her biri ayrı bir koku, ayrı bir sevgi getirirdi içine. Deniz gibi sonsuz olur, mavi kadar huzur verirdi sevince. Güzeldi işte ruhum fazla güzeldi belki de. Fazla olan her şey bir gün yiterdi oysa. Biterdi büsbütün bu kusursuz hülya...

Bitse bile rüyalar yitse de bu sonsuz deniz. Düşlerimde gerçeğe dönüşüyor zamanla. Mesela ben hâlâ o İstanbul sokaklarında, sahil kıyısında... Ne çok severdim şiir yazmayı. İki dalga arasına sıkıştırıverirdim o dumanlı gözlerden tüten sözleri. Biraz buruk biraz tozlu olurdu hava. Gökyüzü bir ağlasa aslında denize kavuşacak gibiydi. Aynı rengi paylaşan ve sadece yansıyarak buluşan o iki sevgili. Aynı ritimde atan iki kalp belli ki. Peki onlara sevmeyi kim öğretti? Onlara yazardım, onları çizirdim kendimden geçerek. Sahil kenarında oturacak bir yer buldum mu dans etmeye hazırды kâğıt üstünde kalem. Benim kalemimdi o. İçimdeki olup biteni haykıracağım tek merciydi. Sessiz bir ruh, sükunetle buluştuğunda aynı şarkıyı söyleyebilirdi.

Çoğu zaman kendime yansırdım. İçime döner, dışımdaki hikâyeyi sorgulardım. İçim hep hak-

lıydı. Dışım ise biraz tutarsız davranırdı. Çabuk tutunur çabuk unutturdu. Uyuturdu sonra dışarıda kalan ne varsa. Durdururdu duygularını, dondururdu yokuşları. Yalnızdı. Hastalık hastasıydı fazlasıyla. Renklere kör, sözlere sağır yaşamayı severdi. Aydınlatmazdı bir türlü içini. Işıkları kapalıyken severdi. Gökyüzünü bulanıkken, denizi ise boğulurken severdi. Çok boğulurdu, her şey üstüne gelirdi fazla fazla. Tahammülü yoktu, kuruydu içindeki vefa. Dalgalı yaşırdı hayatı, alabildiğine dalgalı. Bu yüzden hep kavgalıydı içimdekiyle. İki zıt kutup ne buluyor birbirine kendini çekmekte? Oysa aynılıklar dünyasında ayna olabilmek varken ne arıyordu ayrılıklar, kavuşmanın peşinde?

Dedim ya sessizdir ruhum. Aldırmaz hiç dışımı. Kelimelerin elinden tutar ve dışımın yalnızlığına götürür. Dışım kabul etmese de zamanla alışır. Kim bilir hatta belki bir gün o çocuksu kahkaha seslerinin arasında kaybolurlar. Birlikte yeşerir, çiçeklenirler. Bir kelime yeter belki de dışıma iyi gelebilmek için. Gerçi dışımda zordur öyle sıradan kelimelerle ikna olmaz. Kelimeler sıra dışı ve sadece ona özel olmalı. Yoksa bu didişme ile iyice hastalıklı bir ömür sürecektir. Belki de çok kırarak içimdeki o derinliği. Belki bile isteye canımı yakacak nasıl olsa sadece bir suretten ibaret değil mi, siretin hâlinde nasıl anlar?

Her şeye rağmen ikna olmuştu sonunda dışım. Kendine iyi gelmeye karar vermişti. Görmeye başlamıştı faniliği. Anlamıştı hayatın sadece içimize doldurduğumuzdan ibaret olduğunu. Sevmeyi denemişti. En azından buna, saygı duymakla başlamıştı. Önce kendine sonra sevebileceklerine saygı duymuştu. Sokaklarda gezen çocuklara balon dağıtır, pamuk şeker ısmarlar olmuştu. Gökyüzünün en derin maviliklerine vurgun. Denize yazılan şiirleri tek tek okur olmuştu.

Bir gün çok merak edip sormuştum ona: "İçimden sana hangi kelimeler geldi de ikna oldun?" diye. İçim şöyle demiş: "Aynı bedende, aynı ritimlerde atan kalplerimizin şarkısı bestelenmedi diye kendi şarkımızı söylemekten vaz mı geçeceğiz?" Devam etmişim sormaya: "Peki seni bu cümle neden etkiledi ki bu kadar? Sen zaten daha önce bundan çok daha anlamlı sözler işitmiştin. O zaman ikna olmadın da şimdi bu sözler karşısında kalbine neden döndün?" Dışımın cevabı şu olmuştu: "Bilir misin ey içim, sen ne yansıtırsan ben oyum!" Meğer dışım, içimi özlemiş. Kendinden kaçmış ve artık içe dönmüştü. Evine varmış kalbinin sözünü tutmuştu. Anladım ki artık dışım iyileşmişti.

İnsan içindekiyle iyi geçinebilmeliydi. Çünkü yalnız bir beden yalnızca ruh ile iyileşebilirdi. Son bulmuştu artık iç ve dış savaşlarını. Aynı bedende varoluş aynı nefesi soluyuş olmuştu artık. Işıklar artık yanıkken de güzel olmuştu. İçim ve dışım artık sokak lambalarının birden yandığı o sokakta el ele yürür, serin yaz akşamlarının ardından gurbet türküsünü söyler olmuştu. Gitmek vakti gelmişti belki de artık. Başka dünyalara başka rüyalara dalma vakti gelmişti. Artık kimse yalnız değildi. Ne içim ne de dışım. Artık sadece hastalıklar yalnız kalmıştı. İyileşmek, hastalığın arkadaşlarını elinden almayı başarmıştı.

AKŞAM TABURELERİ EDİZ SERVAN ERDİNÇ

Sular çağırıyor gibi gemilerin kalbini
Ben de öyle çağırıyorum gözlerini
Ağaçların gülmesinden, kaldırımların uzanışından
Hep dudakların, saçların geliyor aklıma
Yanıma oturan sesin vardı
Ve şahittir akşam tabureleri
Sevincimize ortak olurdu ay
Filozoflardan, çevrecilikten açardın sohbetleri
Ayrılık nedir bilmezdi pencereler
Yürürdük haksızlıklara miyavlayan kedilerle
Direnen menekşeler açardı yoksulların bahçelerinde
Çıkarırdık harflerin boynundan umutsuz sözcükleri
Ben seni bir kez daha severdim
Ben seni bir kez daha
Vurulurdum ağzının kenarında duran şaraba
Kırpiklerini havaya kaldıran bulutlardan öğrenirdik yağmuru
İslanmak güzeldi, sen güzeldin, ben güzeldim, biz güzeldik
Doğmaktan utanmayan güneşin omzuna başımızı yaslayıp
İnancın ağzından marşlar dinlerdik
Söyledin beni ne kadar çok sevdiğini
Daha bir güzel olurdu çay içmek
Arnavutköy özlerdi bizi salı günleri
Bulmaca çözen ellerine konmak isterdi kuşlar
Dersler vardı üniversitenin kollarında bizi bekleyen
Ekvator dan kutuplara doğru giderdi kahkahalarımız
Sımsıcak olurdu tüm kâinat baştan başa
kış günü hayallerimizin başını okşamayı bıraktın
Yalnızlıktan doldu taşı yüreğimdiki oteller
Seninle olmadığımız aynalarda eskiyor elbiselerim
Mustafa Kemal Atatürk Caddesi üşüyor
Bari bunu söyle terzi kadının benim
İyi mi akşam tabureleri

BİR ÇİFT GÖZÜN SIĞINAĞI MUSTAFA IŞIK

uzağa bakmayı çoktan unutmuş
bir çift gözün sığınağıdır zaman
dünyanın safa ile mervesine
soluk soluğa koşup duran
su suya benzer de/ insan
neden bu kadar ırar aslından

taş taş iken güzeldir. ağaç ağaç iken
aynadır kalbim. yüzüme tutulan
ey saplanınca ses çıkarmayan mızrak
de ki. yatağımız neden musalla taşından
sözlerimi bilemeyi unutmuşken
kırgınlığım. bir ırmak kadar derinden

kuyruğun tadını almış yılandır dünya
dönüp dolaşıp kendini ısıran
yedi kıtasında yedi yalnızlık gömülü
birleşince avuçta yalın kılıç. kovulan
tanrıya kinlenmiş bir babil kulesidir
ama insan, ne çok nisyandır. üryan

gölge kamberumun yüküdür
yırtık teniyle güneşte üşüyen
şair de olsam faniyim. cürümleyim. ya rab
bana da yaptır nuh gemisinden
eyvah. közü dilimde tutmak ne zor
name-i arzım, hüzün makamından

varsın koç adayan olmasın. ben kaldım
kendini kör bıçakla ötelere taşıyan
tufan dediğin baba kursağında oğul
kınasını seven gelindir, sürmesi suzan
belki o vakit kısa kesilir uzun sözüm
bitmemiş cümleyim noktasını saklayan

âdemin. ademdenim. işte benim
kıtalar ortası izimde dolanıp duran
yenildim vakitsiz bir yutkunuşa
durdu zaman. öldü ölüm. ıkalım dünyadan
örtüverin perdelerini odamın
onsuz gittiğimi görmesin annem.

HÜZÜNLERİN MESKENİ FATMA SÜMER

Sanma mes'ut andayım bir garip zamandayım
Zihnimde telaşlanır cümle düşüncelerim
Ne ırmak ne deryada koca bir ummandayım
Huzura açılamam kulaç atmaz ellerim

Deryalar haset eder, gönlümde coşan aşka
Dilim lâl söyleyemem saklarım yüreğimde
Çok keder gördüm amma, bu ıstırap bambaşka
Dokundukça kanıyor sızlıyor en derinde

Ölüm bize uzak mı? Oysa ki yanımızda
Bir gün mutlak herkese dokundurur neşteri
Usul usul gezinir, dolanır kanımızda
Aşık mecnun olmuş da, uzak sanır mahşeri

AHRAZ HİKMET ŞİMŞEK

"Akan çöp sularının kokusu değildi burnumu sızlatan. Ya da eski çamaşırların, ayakkabıların olduğu 'al giy' diye uzatılan poşetler yakamamıştı canımı. Duygular da birbirlerinin yerlerini kaparmış, yeni öğrendim," diye geçirdi içinden.

Rüzgâr eprimiş monta çarpıp tenine kadar ulaşıyordu. Göz kenarlarındaki paralel çizgiler yaşanan yılların haritasını çizmişti. Dairelerin çöplerini topladıktan sonra güvenlik kulübesinin önüne çektiği tabureye oturdu. Başını gökyüzüne kaldırdı. Rüzgârın derleyip topladığı duygularının gökyüzüne gittiğini hayal etti. Ne de olsa hayal bedavaydı.

Kalbinden gözlerine akan cümleleri; hep iyi insan dedikleri akıtıyordu. Lisân-ı hâli boz bulanık olanlar kablel vuku bir duruş sergileyemeyenlerdi.

Güvenlik görevlisinin uzattığı çayı alırken, çürümüş üst dişleri göründü. Kırıksıklıkların arasından bakan gözleri bir yudumluk baktı. Sağlı sollu savrulan çayın dumanı da kederli bir bakış attı. Avuçları ısındı. Sitenin maskotu Yosun ağır adımlarla gelip tabureye sürtündü. Patilerini Yusuf'un bacaklarına attı. İki dilsiz bakiştılar. Her ikisi de biliyordu; en etkili alfabe gözlerdi. Yusuf parmaklarını Yosun'un tüylerinin arasında gezdirdi. Kendi sırtını şu yaşına kadar kimse sıvazlamamıştı. Sıvazlanmak, dayanmak değil miydi?

Yusuf on iki yaşına kadar anne ve babasıyla beraber yaşamıştı. Anne ve babası evlendikten on yıl sonra kucaklarına almış, el bebek gül bebek büyütmüşlerdi Yusuf'u. Evleri cennetten bir bahçeydi. Ne olduysa bir Eylül akşamı oldu. İş arkadaşlarının "iyice kılıbıklaştın, gel biraz bize takıl," demesiyle başladı her şey. Ara ara dışarı çıkıp kumar ve alkol almalar Yusuf'un babasında bir rutin oldu. Ne de olsa üzüm üzüme baka baka kararırdı. Gün gün evin tadı tuzu kaçtı. Sesler yükseldi. Tabak çanak havada uçtu. Ev, ağaç gibi yapraklarını döktü, soldu.

Bir gün, ayakta duramayacak kadar sarhoş olan Yusuf'un babası evin bütün sessizliğini gömerek bağırmaya başladı. Yüzünün rengi değişen Yusuf'un annesi artık dayanamayarak bütün öfkesini kustu. Kapı aralığından bakmayı bırakan Yusuf annesini korumaya çalışsa da annesinin karnına aldığı bıçak darbelerine mâni olamadı. Salonun ortasına akan kırmızı-sıcak şiddetin bilançosuydu. Bütün duyularının donduğu o günden sonra Yusuf derin bir sessizliğe büründü. Lâl olan dilini hiçbir anahtar açmadı, açamadı.

Yılkı atları gibi koşan zaman, çocuk esirgemedi Yusuf için geçmemişti. Yıllar sünmüştü. Hayatının baharında kapılar açılmış, esirgemedi ayrılmıştı lâkin bahar, dünyasına hiç uğramamıştı. Annesiz insanın yüreği her daim kıştı.

Bulutlar birden kayboldu. Yağmur damlaları usul usul yeri sulamaya başladı. Avuç içleri havaya bakan Ahraz kollarını uzatıp dönmeye başladı. Gülüşlerinden sevinç tunceleri dökölüyordu. Yağmurda ıslanmak Yusuf için bambaşka bir şeydi. Saçlarından süzülen yağmur yanaklarından inerek çenesinden akıyordu. Yağmur hızlanınca kulübeye girdi. Yosun, mavi gözleri ile kulübeye bakıyordu. Tüyleri yıkanmıştı. Onun daha fazla ıslanmasına dayanamayarak kucaklayıp kulübenin içine aldı. Kâğıt havluyla tüyleri kuruladı. Site yöneticisi Asım Beyin yine her zamanki gibi kırmızı kravatı dikkat çekiyordu. Arabasına binmeden kulübede Yosun'ı gördü. Kaşları birleşti. "Sahipsiz hayvanlar barınağı mı burası? Ayağınızı denk alın," diyerek ağzından köpükler saçarak arabasına bindi.

Servise çıkma saati çoktan gelmişti. Üç yıldır çalıştığı apartmanda her türlü insanla karşılaşmıştı Yusuf. Her insan bir dünya mıydı? Yok yok... Nerde. Altı numarada oturan Mustafa Bey iflasının ardından dipsiz bir çöküş yaşamaktaydı. Sekiz numara Hacer Hanım kocasını öbür tarafa göndermiş emekli öğretmen. Bir insanla ilk karşılaştığında ağzından ilk dökülenler "eğitim önemlidir evladım," sözleriydi. On bir numaradaki dekan yardımcısı dünyayı yaratmışçasına bükülmeyen boyunla gezerdi

En üst kattan başlayarak çöpleri almaya başladı. Su bırakan poşetlerin hâli yüzünü ekşitti. Tüm tüm ekmeklerin içinde rakı, bira soda şişelerinin olduğu poşetler. Tencere tencere yemekler... Altıncı kata geldiğinde sesler kapıdan taşıyordu. "Yapma Allah aşkına vurma ne olur..." "Yardım edin ümmeti Muhammed," diye çığlıklar yükseliyordu. Galerici Mustafa gözü dönmüş gibi tabak bardak kırıyor, kırdıkça içindeki ejderha yüzü ortaya çıkıyordu. Yusuf'un yüz

kaşları gerildi. Burun delikleri büyüdü. İşin içinde bir kadın çığlığı olursa şalterleri atardı. Kapıya verindi. Açılmadı. Tekrar tekrar... en son bütün gövdesini kapıya yapıştırdı. Kendini antrede buldu. Galerici Mustafa'nın bir elinde bıçak diğer elinde karısının saçları mutfakta yere yatırmış, gözlerini pörtletmiş karısına bakıyordu. Yusuf, olanca gücüyle Mustafa'nın üzerine atıldı, bıçağı almaya çalıştı. Boğuşma kadının çığlığı ile devam ediyordu. Ev soğuk çok soğuktu. Yusuf'un iki dudağının arasından çıkan ses yükseldikçe gözleri büyüdü. Mustafa'nın avuçlarındaki bıçak sağlı sollu girecek bir yer arıyordu. "Bırak bıçağı Mustafa abi," derken halının üzerine ıgıl ıgıl bir sıcaklık boşaldı. Sadece dört kelime ilk ve son sözcüklerdi. Tavana sabitlenen iki yeşil gözden sular aktı. Kadın iki elleri avuçlarında kurtulduğuna sevinemeden son bir çığlık atı. Zaman dondu, yıkı atları ölmüştü.

Yosun, yağmurun altında sırlıslık olmuştuk vaziyette ambulansın sesiyle irkildi. Duvar dibine bırakılan yeşil çöp kutusunun içine atladı. İçinde bir çift sarı eldiven vardı. Yaladı yaladı...

İFRİD CİHAT BARIŞ

Yürüdükçe uzuyor yollar ve mesafeler
Harflerin tenindeki anlamlar bağısıksız
Anlaşırdı bir zaman kuş diliyle insanlar
Kendi lisanına bile tercüme lâzım bugün
Navigasyonla Gugıl olmasa körüz bugün

Dünya tarafından işgal altında kalpler
Su katılmış süte benziyor şimdiki insan
İnsan kibir gölü, insan şu sahra çölü
Ekranlar hapisane; 3 T’de karanlıklar
Kendinin tenhasında uçsuz kalabalıklar

Avlu kapılarının zarafetli tokmaklarını
Sitelerin “güvenlik sistemleri”ne kurban ettik
Ölü çıksa evden, komşular birbirinden habersiz
Kariyere takıldı sokakta oynayan çocuk
Kreşler unutturdu nedir bilyeyle boncuk

Çağın rengi kara çaldı gökkuşağı renklerine
Hayvanseverlik diyorlar rantın türlüüne
Şimdi her köşe başı yapay mama şehveti
Ayakta mevta gibi yürüyen sağlarımız
Nerede o kuşlara buğday saçılan dağlarımız

Kaburgaları sayılan çocuklar bir yerinde dünyanın
Bir yerinde de koşu bantları, bîâr kaburga teşhirleri
Şükürsüzlük kekemesi küstürdü bereketi
Varlık çağında yokluk çığırılıyor, ne acı
Herkes herkese üryan, eşğine yabancı

İfridin pençesinde kıvranıyor ne varsa
Modern puta ç/evrildi nefsin emri hülâsa
Ulansa da yerle gök, ayrılrsa dal ile kök
Ya da Nuh’un gemisi yine Botan’a konsa
Şu yangına su döküp, merhametle dokunsa

PAPATYA ÖLÜNCE KOKUSU YAYILIR KADRI AKMAN

Papatyalar... Sessiz, zarif ve mütevazı. Kimseye yük olmadan yaşar, güneşe başını uzatır, rüzgârla dans eder. Konuşmazlar ama çok şey anlatırlar. Onların diliyle konuşmayı bilen biriyseniz, hayata dair en sade ama en derin hikâyeyi işitirsiniz. Ve en acı olanı... Papatya, solunca değil, ölünce kokar. Güzelliği yaşarken değil, gittikten sonra anlaşılır.

Tıpkı bir insan gibi.

Hayatın içinde bazen öylesine yaşarız ki... Ektiğimiz bir tohumun filizleneceğine inanmayız. Söylediğimiz bir sözün, birinin gönlünde yankı bulacağını bilmeyiz. Attığımız küçük bir adımın, bir başkasına yürüyüş cesareti vereceğini düşünmeyiz. Oysa papatya bunu bilir. Yaşarken sessizdir ama toprağa karıştığında kokusuyla konuşur. Geride kalanlara umut olur, güzellik olur.

Bir öğretmeninin sınıfında sessizce anlattığı ders, yıllar sonra bir çocuğun hayatını değiştirir. Bir annenin çocukken ettiği dua, yetişkin bir evlada yoldaş olur. Bir dedenin sessizce diktiği ağaç, torununun gölgesinde soluklanacağı bir sığınak olur. Kimse bilmez. Kimse görmez. Ama hiçbir şey boşa gitmez.

Çünkü emek, evrene atılmış bir tohumdur. Kimi zaman hemen filiz verir, kimi zaman yıllar sonra... Ama mutlaka bir gün çıkar toprağın altından. Umutsuzlukla susulan anlar bile, gelecekte yankı bulur. Sessizlikler, en yüksek çığlıklara zemin olur. Gözyaşları, başkalarının gülümsemesine su taşır.

Papatya solduğunda kimse dönüp bakmaz. Ama toprağa düştüğünde... İşte o an, kokusunu salar. Ardından gelenler, onun sessiz güzelliğini hisseder. "Burada bir papatya yaşamış," der biri. Belki hiç tanımadığı biri... Ama o papatyanın ömrü, bir başkasının yoluna düşen ışık olur.

İşte bu yüzden, çaban boşa gitmez. Bir tebessüm, bir merhamet, bir dokunuş... Hepsi toprağa bırakılan bir izdir. Belki sen göremezsin meyvesini. Ama bir çocuk gölgelenir o ağacın altında. Bir genç, senin emekle açtığın yolda yürür. Bir yürek, senin yandığın acıdan bir sevda çıkarır.

Papatya ölünce kokusu yayılır... Belki senin varlığını anlayamazlar ama yokluğunda ne kadar kıymetli olduğunu hissederler. Ve o koku, nesilden nesile taşınır. Çünkü hiçbir iyilik, hiçbir emek, hiçbir sevda... Toprağa boşuna düşmez.

"YIKILSIN TÜM ENGEL KOKAN DUVARLAR" DAVUT MORTAŞ

Gözlerimde gece, içimde fırtına,
Sessizliğin kıyısında yitik bir yana.
Dökülen yapraklar gibi solgun düşler,
Kırık bir şarkı, yarım kalan düşler.

Adımlarım ağır, rüzgârda savrulur,
Kalbimde bir sızı, hiç dinmez, susmaz.
Gelme dediğim yerde, yine gelirsin,
Yıkılır duvarlar, sessizlik parçalanır.

Kelimeler kırılır dudaklarımda,
Suskunluğun içinde kaybolur anılar.
Ve ben, bir yalnızlık şehrinde,
Sana dokunmadan, sana gelmeden,
Beklerim...

Ve her gece düşlerimde seni ararım,
Kırık umutlarla sessizce yanarım.
Belki bir gün yıkılır tüm duvarlar,
Ve kalır geriye sadece sevgi,
Hiç solmayan, hiç bitmeyen bir anılar.

GECELER MAHKUM SEZÂİ ÇİÇEK

Geceler gizemli geceler mahkum
Bana ay ışığı güzel gözlerin
Hecesinde saklı kesindir hüküm
Gönle ab-ı hayat nihan sözlerin

Güneşin doğuşu ıhlamur kokar
Tan vakti nehirler yıldıza akar
İssiz bahçelerde ağıtlar yakar
Bezmi şenlendirir ince sazların

Seherlerde aşka düşen kararsız
Yemin unutulur yemin yararsız
Belki de dikenler güle zararsız
Seni arıyorum kayıp izlerin

Sevda bitimsiz yol gitmeyen bilmez
Sefere çıkıp da yitmeyen bilmez
Canını pazarda satmayan bilmez
Dermanı kaybolur o an dizlerin

Kış soğuk yaz üşür baharlar sınar
Kalbim sana aşık ne dersin kanar
Gözyaşı deryadır onunla yunar
Küllendi desem de yakar közlerin...

SESSİZ GEMİ

Artık demir almak günü gelmişse zamandan,
Meçhule giden bir gemi kalkar bu limandan.
Hiç yolcusu yokmuş gibi sessizce alır yol;
Sallanmaz o kalkışta ne mendil ne de bir kol.
Rıhtımda kalanlar bu seyahatten elemli,
Günlerce siyah ufka bakar gözleri nemli.
Biçare gönüller. Ne giden son gemidir bu.
Hicranlı hayatın ne de son matemidir bu.
Dünyada sevilmiş ve seven nafile bekler;
Bilmez ki, giden sevgililer dönmeyecekler.
Bir çok gidenin her biri memnun ki yerinden;
Bir çok seneler geçti; dönen yok seferinden.

Yahya Kemal BEYATLI